

בית משפט לעניני משפחה בירושלים

28 אוג 2020
63211-03- ,48008-03-19
19

לשון הרע וניכור הורי

נמרוד פלקס - סגן הנשיא

השופט

פלוני
ע"י עו"ד אסי סגל
עו"ד שלומי חיימוב

התובע

- נגד -

1. אלמוני
2. אלמונית

הנתבעים

ע"י עו"ד עינת גריכטר (בשם נתבע 1)
עו"ד מרים סרגוסי (בשם נתבעת 2)

פסק דין

1. עניינו של פסק דין זה שתי תביעות אותן הגיש התובע (להלן - "האיש"): האחת, תביעה כנגד גרושתו (להלן - "האישה") ובנו הבכור (להלן - "אלמוני") (תמ"ש 48008-03-19), בשל נזקים לא ממוניים, אשר נגרמו לו לטענתו מפאת לשון הרע

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

- שפרסמו אודותיו, ומפאת הסתת האישה את שלושת ילדיו כנגדו, אשר הביאה לניתוק הקשר בינו לבינם - האיש מבקש לחייב את האישה ואלמוני לפצותו בסך 600,000 ₪; האחרת, תביעת האיש כנגד האישה לביטול חיובו לשלם לה דמי מזונות עבור ילדיו, מפאת מרדנותם כלפיו, נוכח הסתתם בידי האישה כאמור (תלה"מ 63211-03-19).
2. האיש והאישה נישאו כדמו"י בשנת 1997, נפרדו במחצית שנת 2011, והתגרשו בשנת 2012. מנישואיהם נולדו שלושת ילדיהם: אלמוני (XXX) - בן 20, ע. - בן 18, ונ. - בן 15 (שלושתם יחדיו להלן - "הילדים").
3. לאחר הפירוד נקבעו סדרי שהות הילדים באופן בו הם יהיו במשמורת האישה וישהו במחיצת האיש פעמיים בשבוע, וכל סוף שבוע שני, לרבות לינה, וכן במחצית חגי ישראל וחלק מחופשת הקיץ. ראו: פס"ד מיום 29.11.11 בתמ"ש 3129-08-11; עמ' 3 לפרוטוקול מיום 11.3.12.
4. עת הודיע האיש לאישה על רצונו להיפרד ולהתגרש ממנה, בסמוך קודם לפירוד הפיזי ביניהם, החלה האישה לטעון, כי האיש פגע מינית ופיזית בילדים, ואף השמיע כלפיה איומים. טענותיה אלה של האישה, אשר הועלו בפני גורמי הרווחה, המשטרה ובית המשפט - וכפי שיובהר להלן, אף באזני הילדים - הן העומדות ביסוד ההליך דנן. מסכת תלונות זו החלה כאמור, אך כאשר האיש הודיע על רצונו לסיים את החיים המשותפים, שאזי החלה אישה להטיח בו האשמות בדבר פגיעה פיזית ומינית בילדים. כפי שיובהר להלן, מהראיות עולה, כי האשמות אלו - אשר לא נודע זכרן משך חמש עשרה שנות החיים המשותפים - באו לעולם אך מפאת אי שביעות רצון האישה מכוונת האיש להיפרד ממנה, ולא נמצא להן כל יסוד.
5. מזה כשש שנים אין כל קשר בין האיש לבין שני הילדים הקטנים. יחד עם זאת, הקשר הטוב בין האיש לבין אלמוני המשיך עד חודש ספטמבר 2018, שאזי החל אלמוני להפיץ לשון הרע אודות האיש, כפי שיפורט להלן, ובסמוך לאחר מכן אושפז אלמוני בבית חולים לבריאות הנפש, בו הוא שוהה (נכון למועד הגשת סיכומיו) מזה למעלה משנה.
- לשון הרע - האישה
6. האיש עותר כאמור לחייב את האישה לפצותו, בגין לשון הרע שפרסמה אודותיו, בארבע תלונות שהגישה כנגדו כנטען אל משטרת ישראל, אשר כולן נסגרו מחמת היעדר ראיות, כמפורט להלן: תלונה מיום 1.8.11 בדבר אירוע מיום 17.7.11

המייחסת לו עבירת איומים (להלן - "הפרסום הראשון"), תלונה מיום 8.8.11 המייחסת לו עבירת איומים, מעשה מגונה בקטין ותקיפה סתם בקטין (להלן - "הפרסום השני"), תלונה מיום 29.3.12 המייחסת לו עבירת מעשה מגונה בקטין עד גיל 14 (להלן - "הפרסום השלישי"), תלונה מיום 26.6.15 המייחסת לו עבירת הסגת גבול פלילית שבוצעה כנטען ביום 25.6.15 (להלן - "הפרסום הרביעי"). ראו: סעיפים 80 - 84 לכתב התביעה, נספחים 2, 4 לכתב ההגנה.

7. לטענת האיש ארבעת הפרסומים מגוללים עלילות שווא, שהאישה ידעה כי אין בהן שמץ של אמת, וזאת במטרה לפגוע בקשריו עם הילדים, ולנקום בו נוכח רצונו לשים קץ לנישואין. כלל התלונות נסגרו כאמור, הילדים נחקרו וממצאי חקירתם, יחד עם חוות דעת מטעם הגורמים הטיפוליים, לרבות חוות דעת המומחית ל.ג. (להלן - "המומחית"), שללו כל חשד לפגיעה מינית או אלימות כלפי הילדים. עלילות שווא אלו פגעו בשמו הטוב, גרמו לו בושה ועוגמת נפש רבה בקהילה אליה הוא משתייך, נשקו נלקח ממנו, הוא הורחק מביתו ומשך חודשים ארוכים נאלץ להיפגש עם הילדים במרכז קשר תחת פיקוח. עלילות שווא אלו גרמו לפגיעה קשה בנוכחות בחיי ילדיו, וחרף ממצאי חקירות ילדים, ושלל חוות דעת מטעם גורמים טיפוליים בהן נשללו כלל טענות האישה, הילדים מסרבים לקיים עמו קשר, היות והם סבורים כי פגע בהם.

8. בטרם אפנה לטיעוני האישה ולשם מיקוד הדברים אזכיר, כי הדיון בתביעה לפי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה - 1965 (להלן - "חוק לשון הרע") מתחיל בבחינת הביטוי שפורסם ושאלת היותו "לשון הרע" (הן קיומה של "לשון הרע" והן קיומו של פרסום); עובר בבדיקת חסינות, הגנות או מניעות דיונית; ומסתיים במידת הצורך בשאלת הסעדים. ראו: ע"א 3322/16 א.י.ד.י.א.י. נ' לשכת סוכני ביטוח (2017) סעיף 17 לפסה"ד; ע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי (2008) סעיף 17 לפסה"ד.

9. האישה דוחה את טענות האיש. לשיטתה היא הגישה למשטרה אך שתי תלונות, האחת, התלונה נושא הפרסום הרביעי, האחרת תלונה בדבר איומים, נושא הפרסום הראשון (ראו: סעיפים 21 - 22, 33, 53, נספחים 2, 4 לכתב ההגנה. בסיכומיה שינתה האישה גרסתה וטענה, כי התלוננה למשטרה אך פעם אחת, חרף הודאתה כאמור בכתב הגנתה, מבלי שהבהירה מדוע שינתה טעמה. ראו: סעיפים 9, 24 לסיכומים). יחד עם זאת מודה בכך, שפנתה אל רשויות הרווחה בטענה, שהאיש פגע מינית ופיזית בילדים, אם כי טוענת שפנתה אך באשר למתואר בפרסום השני, ואילו הפנייה אל רשויות הרווחה נושא הפרסום השלישי, הייתה על ידי צוות בית הספר בו למדו הילדים (סעיפים 17, 21 - 22 לסיכומיה), ורשויות הרווחה הן אלו שפנו אל המשטרה, אשר חקרה עניינים אלו ולא מצאה להם ראיות (ראו: סעיף 45 לכתב ההגנה).

10. בכל הנוגע לפרסום השלישי דומני, כי האיש לא עמד בנטל להוכיח שהאישה היא שפנתה אל רשויות הרווחה (או אל המשטרה) וטענה בדבר מעשה מגונה שעשה במי מילדיו (זאת מבלי לגרוע מכך שהוכח, כי האישה פנתה קודם לכן אל רשויות הרווחה בטענה בדבר פגיעה פיזית ומינית של האיש בילדיו - הוא המקרה נושא הפרסום השני לגביו ארחיב להלן). הראיות אינן תומכות בטענה, כי האישה היא זו שפנתה בעניין נושא הפרסום השלישי אל רשויות הרווחה, או אל המשטרה. למעשה האיש אף לא טען, כי הוא יודע מידיעה אישית מה בדיוק אמרה האישה ולמי. מעדות האישה עולה, שמורהו של אלמוני פנה אליה, לאחר שהאחרון סיפר לו, כי נ. סיפר לאלמוני, שהאיש "נגע בו וזה". אזי אמרה האישה למורה "הגשתי תלונה על פי חוק, אבל הם חקרו את הילד ולא הצליחו כנראה לדובב אותו" (עמ' 69 - 70 לפרוטוקול מיום 28.1.20). דומה שהאישה כיוונה דבריה לכך, שעת פנה אליה המורה סיפרה לו על תלונתה נושא הפרסום השני, ואין בדברים ללמד על פניה נוספת של האישה אל רשויות הרווחה או המשטרה, נושא הפרסום השלישי. עדות האישה בעניין זה נתמכת אף במסמכי המשטרה, שם נכתב, כי "התקבל דיווח מרווחה XXX על חשש בפגיעה בילדים ע"י אביהם וזאת לאחר פניית יועצת בית הספר לרווחה עקב התנהגות הילדים וכן ציורים שציירו הילדים". ראו: עמ' 67 לבקשה לצירוף חומר חקירה מיום 22.12.19 (להלן - מסמכי המשטרה").

11. האישה אינה מכחישה איפוא את טענת האיש הן באשר לפרסום שלושה מארבעה הפרסומים האמורים, כמשמעות המונח פרסום בסעיף 2 לחוק לשון הרע, והן את מהותם, ובפרט שפנתה אל משטרת ישראל או אל רשויות הרווחה וטענה בפני גורמים אלו, בדבר איומי האיש, פגיעותיו המיניות והפיזיות בילדים והסגת הגבול. לטענתה פניותיה בדבר פגיעות מיניות ופיזיות בילדים - הן טענות האיש באשר לפרסומים השני והשלישי (עת כאמור לא הוכח עצם ביצוע הפרסום השלישי על ידי האישה) - נסמכו על דיווחי הילדים בזמן אמת (סעיפים 45 - 46 לכתב ההגנה). טענתה בדבר איומים, נושא הפרסום הראשון, נבעה מדברי האיש, כי "נמאס לו מהחיים" ואיומיו שיזיק לאחר והחשש שיעשה שימוש בנשק ויפגע בעצמו או באחרים (סעיפים 21, 42 - 44 לכתב ההגנה). טענתה בדבר הסגת גבול, נושא הפרסום הרביעי, באה עקב כניסת האיש אל ביתה מבלי שניתנה לו רשות לכך, ואף לאחר שהתריעה בפניו שלא יעשה כן (סעיף 22 לכתב ההגנה).

12. האישה אף אינה חולקת על כך שיש באותם פרסומים, אותם פרסמה, משום הוצאת דיבת האיש רעה. למותר לציין, כי תלונות המייחסות לאיש מעשים מגונים בילדיו, שימוש באלימות, איומים והסגת גבול פלילית מציגים אותו באור שלילי בפני האדם הסביר, ובכך מהווים "לשון הרע". ראו: ע"א 740/86 תומרקין נ' העצני, מ"ג (2) פ"ד 333, 337 (1989); ע"א 6903/12 canwest נ' עזור (2015) בפסקה 21 לפסה"ד; ע"א 74/310rlm; שיטתית נ' מזרחי‏ פ"ד (1) 389 (1975); ע"א 7426/14 פלונית נ' אורי דניאל, (2016) (להלן - "עניין דניאל") בסעיף 34 לפסה"ד של השופטת ברק ארז. ודוק, כפי שיובהר להלן, האיש הוכיח את טענותיו באשר לפרסום לשון הרע אודותיו, אך באשר לפרסומים הראשון, השני והרביעי. זאת היות והפרסום השלישי כלל לא בוצע על ידי האישה.

13. אכן הדין הוא, כי תובע אינו יכול להסתפק בטענה שהנתבע הוציא דיבתו רעה, אלא עליו להתכבד ולפרט בכתב תביעתו את פירוט המילים, בכתב או בעל פה, בהן השתמש הנתבע. כאשר לשון הרע הנטענת נאמרת בעל פה, על התובע לציין בכתב תביעתו את המילים המדויקות שנאמרו, והוא אינו יכול להסתפק במסירת תוכנו. ראו: ע"פ 24/50 גורלי נ' היועמ"ש, פ"ד ה 1145, 1154 (1951); המ' (מחוזי ים) 688/66 פויכטונגר בע"מ נ' אהרוני, פ"מ נד 291, 293 (1966); רע"א 2291/12 הלפרין נ' איצקוביץ (2012) (להלן - "עניין הלפרין"). האיש לא ציין בכתב התביעה את המילים המדויקות אותן אמרה האישה, בין למשטרה ובין לרשויות הרווחה, והסתפק במסירת תוכנו או מהותן. האיש אף טעה עת טען, כי הפרסומים השני והשלישי, בעניין הפגיעות הפיזיות והמיניות הנטענות בילדים, נעשו בדרך של תלונת האישה אל המשטרה, חלף פנייתה אל רשויות הרווחה. ליקויים אלו שנפלו בכתב התביעה אינם מכשילים את תביעת האיש. אבאר.

14. תכלית הכלל המורה לתובע לפרט בכתב התביעה את המילים המדויקות אותן אמר הנתבע, והמקימות עילת תביעה בגין הוצאת דיבה, להבטיח כי הנתבע ידע להתגונן מפני המיוחס לו, וכי בית המשפט יוכל לברר האם הדברים שנאמרו אכן מהווים לשון הרע. בעניינו אין כאמור כל מחלוקת שהאישה אכן אמרה, בין לרשויות הרווחה ובין למשטרה, דברים המהווים לשון הרע. האישה מודה בכך שאמרה, בין לרשויות הרווחה ובין למשטרה, כי האיש ביצע עבירות פליליות, כמפורט לעיל, ובכלל זה הציגה אותו כפדופיל הפוגע בילדיו, פיזית ומינית. הגנת האישה לא נפגעה איפוא כלל ועיקר. לכך אף יש להוסיף את העובדה, שלמעט טענתה בכתב הגנתה ובסיכומיה (באופן השונה במידת מה מכתב ההגנה), באשר לאופן הפרסום (פנייה אל רשויות הרווחה להבדיל מתלונה למשטרה, לעניין חלק מהפרסומים), האישה כלל לא חלקה על כך שיש בפרסומים משום לשון הרע. בכך יש לראות את האישה הן כמי שהודתה בכך שאכן פרסמה לשון הרע אודות האיש, והן כמי שהסכימה, למצער מכללא, לשינוי חזית המחלוקת - בשאלה האם הדיווח (הפרסום) נעשה לגורמי הרווחה או למשטרה - העולה מכתבי הטענות. ראו: עניין הלפרין; עמ"ש (ת"א) 47311-10-13 פלוני נ' פלמונית (2014) סעיף 53 לפסה"ד; ת"א (ת"א) 57398-11-16 סולו איטליה נ' בוטגה (2020) סעיף 18 לפסה"ד.

15. משמצאנו, כי אין למעשה מחלוקת בדבר פרסום לשון הרע אודות האיש, בדרך של הגשת תלונות למשטרה ופניות אל רשויות הרווחה, נפנה לעיקר המחלוקת היא, האם בנסיבות העניין עומדת לאישה חסינות (סעיף 13 לחוק לשון הרע) או הגנה (סעיפים 14-15 לחוק לשון הרע), חרף לשון הרע אותה פרסמה, או שמא קיימת מניעות דינית המונעת להגיש תביעתו (סעיף 4 לחוק לשון הרע). האישה כלל לא טענה לקיומה של חסינות או מניעות דינית כאמור, וממילא נסיבות העניין מלמדות שאלו אינן מתקיימות במקרה דנן. נפנה איפוא לסוגיית ההגנות.

16. לטענת האישה כלל הפרסומים אותם פרסמה, במסגרת תלונותיה אל המשטרה ואל רשויות הרווחה אמת הם (סעיפים 33, 42, 45-46, 53, 57, 63 לכתב ההגנה), ואף טענה, כי עומדת לה הגנת תום הלב היות והפרסומים נעשו לשם הגנה על עניין אישי כשר, והיו בהגשת תלונה לרשות מוסמכת (סעיפים 15(3), (8) לחוק לשון הרע - סעיף 35 לסיכומי האישה). האישה לא טענה, כי עומדת לה הגנת אמת בפרסום, מכח סעיף 14 לחוק לשון הרע, אף שכאמור עומדת היא על אמיתות טענותיה נושא שלושת הפרסומים שהוכחו. האישה לא טענה לקיום "עניין ציבורי" בפרסומים, כנדרש בהוראת סעיף 14 הנ"ל, וממילא דומה שמפאת אופי העניין לא סברה, כי אכן קיים "עניין ציבורי" לפרסם דברים כגון דא בפרהסיה, לציבור נרחב, עוד קודם שנבדקו, עת אף לא נטען, שהאיש נושא בתפקיד ציבורי או שקיימות נסיבות אחרות המצדיקות פרסום בפרהסיה, עוד קודם לבירור העניין. ראו: א' שנהר, דיני לשון הרע (תשנ"ז - 1997) (להלן - "שנהר") בעמ' 231 - 232.

17. הוראות סעיף 15 לחוק לשון הרע קובעות כי בנסיבות מסויימות, תעמוד למפרסם, הגנת תום הלב. הוראות החוק הרלוונטיות לענייננו, קובעות כהאי לישנא:

15" במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זו הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב ובאחת הנסיבות האלו:

...

(3) הפרסום נעשה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הנאשם או הנתבע, של האדם שאליו הופנה הפרסום או של מי שאותו אדם מעונין בו ענין אישי כשר;

...

(8) הפרסום היה בהגשת תלונה על הנפגע בענין שבו האדם שאליו הוגשה התלונה ממונה על הנפגע, מכוח דין או חוזה, או תלונה שהוגשה לרשות המוסמכת לקבל תלונות על הנפגע או לחקור בענין המשמש נושא התלונה; ואולם אין בהוראה זו כדי להקנות הגנה על פרסום אחר של התלונה, של דבר הגשתה או של תכנה. ..."

18. את הוראת סעיף 15 לחוק לשון הרע יש לקרוא יחד עם הוראת סעיף 16 לחוק לשון הרע בדבר נטל ההוכחה, הקובעת אף בין היתר, היפוך הנטל בנסיבות מסוימות (חזקת היעדר תום לב):

16" (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום בתום לב. (ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה: (1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו; (2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים

סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא; (3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15. " (הדגשות שלי - נ.פ.).

19. הנטל להוכחת מרכיב "תום הלב" הקבוע בסעיף 15 לחוק לשון הרע מוטל על המפרסם, ובענייננו, האישה, כשם שמוטל עליה הנטל להוכיח טענותיה, כי עשתה את הפרסום בנסיבות בהן חלה אחת משתי ההגנות הנ"ל (שנהר, בעמ' 258). כדי לבסס לכאורה הגנת תום לב, על הנתבעת להוכיח, כי הפרסום נעשה על ידה בתום לב, באחת הנסיבות המנויות בסעיף 15 לחוק לשון הרע (שנהר, בעמ' 250), ושהפרסום לא חרג מן הסביר באותן נסיבות. אך ככל שיוכיח התובע אחת משלוש חלופותיו של סעיף 16(ב) לחוק לשון הרע, אזי מתהפכת הקערה על-פיה וקמה חזקה הפוכה, שהפרסום נעשה שלא בתום לב, ואם הנתבעת אינה סותרת את העובדות עליהן נסמכת חזקה זו, כי אז תמצא חייבת בדיון. ראו: ע"א 184/89 טריגמן נ' טיולי הגליל (1992); ע"א 670/79 הארץ נ' מזרחי, פד מא(2) 169 (1987).

20. לעניין תחולת הגנת סעיף 15(8) לחוק לשון הרע ייאמר, כי זו מותנית בהגשת התלונה ב"בתום לב". לתום הלב הנדרש במסגרת הסעיף האמור מאפיינים ייחודיים הנובעים מן הצורך לאזן בין האינטרס הציבורי ובין האינטרס שבשמירה על שמו הטוב של האדם (שנהר, בעמ' 304 - 305). משמעות "תום הלב" לעניין הגנה זו מתייחסת לאמונת המפרסם באמיתות הפרסום. הפסיקה שמה דגש על אמונתו הסובייקטיבית של המפרסם באמיתות תלונתו. נפסק כי תום הלב נקבע לא על פי המניע שהביא לתלונה, אלא על פי האמונה באמיתות התוכן. היינו, גם כאשר המתלונן מונע על ידי מוטיב של זדון, אך למיטב אמונתו תוכן תלונתו אמיתי ונכון, תעמוד לזכותו ההגנה האמורה. ראו: ע"א 788/79 מלמ; ריימר נ' עיזבון המנוח ברקו רייבר, פ"ד לו(2) 141, 148 (1981). לצד היסוד הסובייקטיבי האמור, נקבע כי הגשת תלונה לרשות מוסמכת תחסה תחת הגנת תום הלב כאשר היא מבוססת על חשד סביר, היינו חשד אובייקטיבי. ראו: בע"א 7699/11 פלקסר נ' ברנדס (2013). יוצא אפוא, שקיימים שני תנאים מצטברים לקיום תום הלב הנדרש, האחד, אמונה סובייקטיבית בנכונות התלונה, והשני, סבירות החשד. ראו: עניין דניאל, בסעיף 69 לפסה"ד השופט עמית; שנהר, עמ' 304-306. ברי איפוא, כי הגנת סעיף 15(8) לחוק לשון הרע תישלל מקום בו הפרסום לא היה אמת והמפרסם אף לא האמין בנכונות הפרסום.

21. הגנת סעיף 15(3) לחוק לשון הרע עניינה בעניין אישי כשר של המפרסם. ברי, כי הגנה על האישה עצמה, ילדיה ורכושה באים בגדרי עניין אישי כשר. כאשר עסקינן בפרסום המתמחה בהגשת תלונות למשטרה או לרשויות הרווחה, כבמקרה דנן, הרי, שהדעת נותנת, כי תפוצתו מוגבלת דיה, כדרישת הסעיף האמור (שנהר, בעמ' 295 - 299). ודוק, אף כאן קיימת דרישת תום הלב, כעולה מלשון סעיף 15 רישא לחוק לשון הרע, ולענייננו קיימת משמעות רבה לאמצעים אותם נקט המפרסם לשם

בירור נכונות תוכן הפרסום. אף כאן חלה חזקת היעדר תום הלב, מקום בו הפרסום לא היה אמת והמפרסם אף לא האמין באמיתותו.

22. בנסיבות דנן עומדת לאישה חזקת תום הלב, שכן שלושת הפרסומים נעשו בנסיבות המפורטות בסעיפים 15(3), 15(8) לחוק לשון הרע, וכאמור לא חרגו מתחום הסביר באותן נסיבות - פנייה אל רשויות הרווחה והמשטרה. ברם, כפי שיובהר להלן, שוכנעתי, כי הפרסומים לא היו אמת והאישה לא האמינה באמיתותם, וככל שהאמינה לא היה לה כל יסוד סביר להאמין בהם. בנסיבות אלו "מתהפכת הקערה על פיה" וקמה חזקת היעדר תום הלב, שלא הופרכה, וכפועל יוצא מכך אין האישה יכולה להיבנות מהגנת סעיף 15 לחוק לשון הרע. אבאר.

הפרסום הראשון

23. בתלונתה נושא הפרסום הראשון טענה האישה לאיומים מצד האיש, אשר הושמעו מפיו עת שבו מפגישה אצל יועץ הנישואין, אזי אמר לה האיש, לטענתה, כי יפגע בעצמו או במשפחתם, וכן שלאיש התפרצויות זעם כלפי הילדים, אך מעולם לא תקף אותה או את הילדים. בחקירתו במשטרה הכחיש האיש את הדברים, ואף הצביע על כך, שאילו האישה הייתה חשה באיום כלשהו, לא הייתה מסכימה שייפגש עם הילדים אחת לשבוע, ומאפשרת לו ללון בביתם המשותף. יחד עם זאת אמר האיש בחקירתו, כי ייתכן והאישה הוציאה את דבריו מהקשרם, עת אמר לה "מה את רוצה שיקרה לי משהו?". זאת בהקשר לדברים אחרים שאמרה האישה לאיש לגרסתו "אשתי אמרה לי הלוואי שתתהפך עם האוטו ונשב עליך שבעה".
ראו: עמ' 7 - 12, 20 למסמכי המשטרה.

24. הראיה היחידה למעשה לאיומי הנטענים של האיש היא גרסת האישה, אשר איני מאמין לה כלל ועיקר, וזאת הן על רקע אי אמינות גרסתה בכללותה, אף בנוגע ליתר הפרסומים והסתת הילדים כנגד האיש, לגביה אדון בהמשך הדברים, והן נוכח סתירות בין גרסאותיה השונות. כך בדיון שהתקיים בפני ביום 4.8.11, במעמד צד אחד, העידה האישה, כי האיש "מרביץ לילדים", ובבקשתה למתן צו הגנה אף טענה, שהאיש נוהג באלימות ואגרסיביות כלפיה וכלפי הילדים, ואף טענה שהילדים "פוחדים מאד מבעלי ומאחר ויש חשש אמיתי שבעלי יפגע בילדיי בזמן המפגש עימהם. אבקש כי כל מפגשיו עם ילדינו יהיו תחת פיקוח והשגחה של עובדי הרווחה" (סעיפים 4, 14 לבקשה בה"ט 8035-08-11, עמ' 1 לפרוטוקול מיום 4.8.11). הכיצד מתיישבת גרסתה זו עם גרסתה האחרת, מיום 3.8.11, בה שללה אלימות של האיש כלפיה או כלפי הילדים? (עמ' 23 למסמכי המשטרה).

25. לא זו אף זו, שבחקירתה במשטרה העידה האישה, כי שכנה שמעה את האיש מאיים על הילדים שירצח אותם. האישה הוסיפה והעידה שם, שבידיה הקלטה של שיחתה עם אותה שכנה התומכת בגרסתה האמורה (עמ' 12 למסמכי המשטרה). דא עקא, שהאישה לא הביאה את השכנה לעדות, ואף לא הגישה לבית המשפט את אותה הקלטה נטענת, מבלי שהיא נותנת טעם למחדלה. אין צורך להכביר מילים באשר למשמעות הימנעותה להגיש ראיות התומכות לשיטתה בגרסתה. בשולי הדברים יאמר, כי דומה שהמשטרה בחנה אף טענות אלו ולא מצאה בהן דבר. כך ממזכרי השוטרים עולה, כי שוחחו עם אותה שכנה, אשר טענה שהאיש הוא "אבא טוב" והקלטות שהשמיעה האישה לשוטר, אף הן לא תמכו בטענת האישה, לפיה השכנה אכן שמעה את האיש מאיים על הילדים כאמור (עמ' 57 - 58, 64 למסמכי המשטרה).

26. גרסת האישה לעניין אלימות ואיומים, התפתחה שוב, במסגרת הפרסום השני, באמרה לרשויות הרווחה, כי האיש איים על הילדים באקדח, וכי הוא מכה אותם (עמ' 50 למסמכי המשטרה). בעדותה בפני סתרה האישה פעם נוספת את גרסתה זו, והעידה כי מעולם לא ראתה שהאיש נוקט באלימות כלפי מי מהילדים, ושאת הידוע לה בדבר אלימות לכאורה למדה מפי ילדיה, שסיפרו שהאיש הכה אותם עת שהו עמו בחופשה (ולעניין זה אפנה להלן) (עמ' 69 - 70 לפרוטוקול מיום 28.1.20). לסתירות בגרסת האישה יש להוסיף אף את ממצאי העו"ס, מהם עולה, כי הילדים הכחישו בפני כלל הגורמים הטיפוליים דאז את טענות האישה בדבר אלימות, איומים, ופגיעות מיניות, והתרשמות גורמי הרווחה היא שהילדים מרגישים בטוחים בחברת אביהם. ראו: תסקיר מיום 6.11.11, שהוגש בתמ"ש-3129-08-11.

27. מהראיות עולה איפוא, כי תלונת האישה למשטרה, לפיה האיש איים בפניה שיתאבד, יפגע בעצמו או באחרים, אינה אמת. בשים לב לגרסתה הבלתי אמינה של האישה בכללותה, כפי שהובהר לעיל ויובהר להלן, אף איני מאמין, כי האישה סברה שהאיש אכן נקט באיומים כאמור. אף אם אניח לצרכי הדיון, שהאישה אכן הוציאה מהקשרם דברים שאמר האיש, כעדותו במשטרה, האישה אף לא התיימרה לטעון, כי עשתה דבר מה בכדי להיווכח שאכן בפניה איום מצד האיש, להבדיל מאי הבנה. דומני אף, שכל תכלית תלונת האישה הייתה לפגוע באיש, מפאת אי שביעות רצונה, או חששה, מרצונו להתגרש. בכך מתקיימות איפוא שלוש החלופות המפורטות בסעיף 16(ב) לחוק לשון הרע, אשר די בכל אחת ואחת מהן כדי להקים את חזקת היעדר תום הלב.

הפרסום השני

28. בדיון ההוכחות טענה האישה שתלונתה השנייה (אותה הגישה אל רשויות הרווחה) הוגשה לאחר שאמה (סבתם של הילדים) (להלן - "הסבתא") סיפרה לה, כי שמעה

את נ. מספר לבן דודו (בן גילו) בשעת משחק, שאביו נגע בו בכוח. איני מאמין לגרסת האישה כלל ועיקר. בפנינו עדות יחידה - היא אף עדות מפי השמועה - בדבר מעשה מגונה ותקיפת קטין אותם ביצע כנטען האישה. האישה אינה טוענת, כי פגיעתו הנתענת של האיש במי מהילדים ידועה לה מידיעה אישית, אלא כל טענתה, שלמדה על הדברים מהסבתא, אשר לא זומנה לעדות (וכפי שיובהר להלן, לא הייתה כל מניעה לזמנה) (עמ' 68 - 69 לפרוטוקול מיום 28.1.20).

29. כעולה ממסמכי המשטרה במסגרת אותה תלונה שנייה, אף טענה כאמור האישה בפני רשויות הרווחה, כי "בעלה הרביץ לילדים וכן איים עליהם באקדח" (עמ' 50 למסמכי המשטרה). בדיון ההוכחות העידה כאמור האישה, כי עת פנתה אל רשויות הרווחה בתלונתה האמורה כלל לא ידעה על אלימות או אימים של האיש כלפי הילדים. האישה אמנם הוסיפה והעידה, כי לאחר הגירושין סיפרו לה הילדים, כי האיש הכה אותם שיצאו עמו לחופשה (עמ' 69 סיפא - 70 לפרוטוקול מיום 28.1.20). עדות האישה מחזקת אף היא את המסקנה, שעת הגישה תלונתה אל רשויות הרווחה, כלל לא סברה שהאיש נוהג באלימות כלפי הילדים. לגרסתה, הפעם הראשונה ששמעה על אלימות כלשהי של האיש כלפי הילדים הייתה, לאחר הגירושין - וככל הנראה כיוונה דבריה לאירוע אלימות כביכול, אשר לא הוכח, שאירע כנטען לאחר גירושי הצדדים. יוער, כי בגרסה קודמת העידה האישה, שהילדים דיווחו לה על פגיעות פיזיות מצד האיש, להבדיל מפגיעות מיניות עליהן לא דווח לה - עובר להגשת תלונתה (ככל הנראה התלונה נושא הפרסום השני) (סעיף 28 לתצהיר האישה). שוב בפנינו סתירה בין גרסאות האישה - בתצהירה העידה, כי עת פנתה בתלונה (ולטענתה התלונה האחרונה אותה הגישה, בעניין פגיעה כלשהי בילדים, היא זו נושא הפרסום השני) ידעה על פגיעה פיזית של האיש בילדים. בעדותה הפרונטאלית בפני העידה, כי הדבר נודע לה מפי הילדים רק לאחר הגירושין, וממילא לאחר הגשת התלונה נושא הפרסום השני, אשר הוגשה שנה קודם לגירושין.

30. בין כך ובין כך, אף אם יש להבין את דברי האישה באופן בו הילדים סיפרו לה, לאחר הגירושין, על אירוע אלימות שאירע עוד לפני הגירושין, אף לגרסתה זו - עת הגישה תלונה אל רשויות הרווחה, מספר חודשים קודם לגירושין, לא היה לה בסיס כלשהו לסבור שהאיש נהג באלימות כלפי הילדים. היא עצמה לא ראתה אלימות זו, וככל שהילדים אמרו לה דבר מה רי, שאף לפי דבריה, היה זה לאחר הגירושין. יש איפוא להסיק, כי עת פנתה אל רשויות הרווחה והתלוננה על אלימות האיש כלפי הילדים, אף היא עצמה לא סברה שדבריה אמת.

31. תמיכה נוספת במסקנה, כי האישה לא האמינה באמיתות תלונתה בדבר אלימות או פגיעה מינית בילדים נמצאת בדברים אותם אמרה למשטרה גב' א.ב.מ. ממזכר השוטר עולה, שזו ציטטה בפניו את שאמרה לה האישה: "האיש הביא את זה על עצמו עם הוא לא היה רוצה להתגרש אז כל זה לא היה קורה" (עמ' 64 למסמכי המשטרה). אכן גברת א.ב.מ. לא זומנה לעדות, וכך גם השוטר שרשם את המזכר.

יחד עם זאת לא ניתן כל טעם מדוע יש לפקפק באמיתות התרשומת אותה ניהל השוטר כחלק מניהול רגיל של חקירת משטרה. ודוק, מסקנתי בדבר אי אמיתות גרסת האישה, ובפרט טענתה שהאמינה בנכונות תלונותיה באשר לפגיעות בקטינים, עומדת בעינה אף בהתעלם ממזכר זה.

32. פרט לעדותה הבלתי אמינה של האישה אין למעשה כל ראייה לכך שעת וקודם להגשת תלונתה השנייה, אכן פגע האיש מינית או פיזית במי מילדיו. ביום 14.11.11, הוגש תסקיר עו"ס לסדרי דין (להלן - "התסקיר"). שם מפרט העו"ס, כי הילדים הכחישו שהאיש פגע בהם פיזית או מינית, וכי הם מרגישים אהובים על ידי שני הוריהם וידעו לספר על חוויות חיוביות שחוו וחווים בחיק שני הוריהם. עוד נכתב שבחקירת ילדים נשלל חשד לאיומים או פגיעה מינית של האיש בילדים. אכן מהתסקיר עולה, כי הילדים דיווחו על מכה בישבן או בלחי שמקבלים מהאיש ומשיכות באוזן מהאישה, וזאת בשכיחות נמוכה. ודוק, בתלונתה אל רשויות הרווחה התלוננה כאמור האישה על פגיעות פיזיות ממשיות (החורגות בעליל, בעוצמתן ובתכליתן מאלה שנזכרו בתסקיר), איומים ופגיעות מיניות. לכל אלו אין כל זכר בראיות. נוכח בדיקת רשויות הרווחה, ששללה כל אלימות או פגיעה אחרת של האיש בילדים, הומלץ על שהות משמעותית של כלל הילדים אצל שני ההורים, לרבות לינה, ללא כל פיקוח. אף כאן יש משום תמיכה במסקנה, כי טענות האישה לאלימות או פגיעה מינית של האיש בילדים אינן אמת (וכאמור האישה אף לא סברה שהן אמת).

33. בתגובתה לתסקיר, אשר הוגשה ביום 28.11.11, הסכימה האישה לקיום זמני שהות נרחבים של הילדים במחיצת האיש, לרבות לינה. נוכח עמדתה זו אף אומצו עיקר המלצות התסקיר בפסק הדין שניתן זמן קצר לאחר מכן בתמ"ש 3129-08-11. יחד עם זאת ביום 28.3.12 פנתה האישה בבקשה דחופה (באותו תיק) לשינוי הסדרי השהות, וזאת נוכח טענתה, כי "עובר להגשת התסקיר" סיפר נ. לבן דודו בנוכחות הסבתא את שנטען שסיפר כאמור. ואילו בסמוך קודם להגשת בקשתה האמורה שמעה מנ. את שנטען ששמעה כאמור, בדבר פגיעה מינית של האיש בו. איני מאמין לגרסת האישה, כי סברה שהאיש פגע בנ. על אף שמצאה לנכון לפנות אל רשויות הרווחה בטענתה בדבר אותה פגיעה מינית של האיש בנ., עוד קודם להגשת התסקיר ולמתן פסק הדין האמור, לא מצאה לנכון לטעון בפני בית המשפט - ולו ברמז - כי יש לה חששות באשר לפגיעה מינית, או למצער שהיו לה אי אלו חששות, אשר נבדקו ונשללו על ידי המשטרה, כנטען בבקשתה האמורה.

34. תמיכה נוספת להיעדר תום ליבה של האישה - היות והיא עצמה כלל לא האמינה בתלונותיה - נמצאת בעדותה במשטרה ביום 5.4.12. על פי עדות האישה, כשבועיים לאחר הפרסום השני, אישר בפניה הבן נ. (בן כשש שנים באותה העת), כי האיש "נגע בו בבולבול" (עמ' 72 למסמכי המשטרה). האופן בו מתארת האישה את השיחה עם נ. מוביל למסקנה, כי היא זו שיזמה את השיחה - ואף נטעה בראשו של אלמוני, אשר נכח באותה שיחה והיה באותה העת בן כאחת עשרה שנים, את

המחשבה שהאיש אכן נגע באברו האינטימי של נ. - וכלשונה: "ערב אחד שישבת עם נ. ואלמוני ולא יודעת איך עלתה השיחה ונ. סיפר שאבא נגע בו בבולבול וזה היה לפני כשבועיים וחצי לערך ואחרי יומיים המורה של אלמוני ראה אותו מצוברח ושאל אותו מה יש לו ואלמוני אמר לו שהוא כועס על אבא ואז הוא שאל אותו למה ואלמוני ענה שאבא נגע לו. במקום לא צנוע...".

35. חרף דבריו הנטענים של נ. בנוכחות האישה ואלמוני - דברים אשר ייתכן ונאמרו, לאחר שהאישה "משכה את נ. בלשונו", וייתכן ולא נאמרו על ידו כלל - לא מצאה לנכון האישה לפנות בתלונה (נוספת) אל משטרה ישראל או אל רשויות הרווחה, ובדיקתם (הנוספת) של גורמים אלו באה לאחר הדברים שאותם אמר כאמור אלמוני למורהו. קשה להלום, כי האישה, החרדה לטענתה מפגיעותיו המיניות של האיש במי מילדיו, ובנ. בפרט, לא מצאה לנכון לפנות אל גורם כלשהו, עת לטענתה אישש בפניה נ. את חשדותיה. זאת בשים לב לכך שהאישה ידעה גם ידעה לפנות אל משטרת ישראל ואל רשויות הרווחה בתלונות שונות כנגד האיש, בין בעניינים מסוג זה ובין בעניינים פעוטים מהם.

36. ראייה נוספת לאי אמיתות טענות האישה בדבר פגיעות פיזיות ומיניות של האיש בילדים נמצאת בחוות דעת המומחית, מיום 5.8.12, אשר הוגשה לבקשת מחלקת הרווחה בעיר XXX (ככל הנראה נוכח דברי אלמוני למורהו, שהובאו לידיעת רשויות הרווחה והמשטרה כאמור). בחוות הדעת שללה המומחית מכל וכל את טענות האישה באשר למסוכנות מינית, אלימות ואיומים מצד האיש. האיש נמצא כאדם נורמטיבי ללא כל התנהגויות אלימות ומיניות חריגות, האינטראקציה עם הילדים נמצאה תקינה, בריאה ומכילה. שלושת הילדים נחזו כמי שמתגעגעים וכמהים לנוכחות אביהם בחייהם, ולא נמצא כל חשש או פחד של הילדים ממנו. המומחית התריעה כי שלושת הילדים סיפקו גרסה מדוקלמת מדיי באשר לתקיפה מינית או פיזית, ובלט הפער בין תוכן דבריהם לאפקט המלווה לתוכן הדברים, ומלבד אמירות כוללניות לא ידעו לספר אודות אותן תקיפות נטענות. לא זו אף זו, משיחות המומחית עם הילדים, מסרו הילדים אלמוני ונ., גרסאות סותרות באשר לפגיעה הנטענת בנ., ואולם, במפגש שהתקיים עם שלושת הילדים יחדיו, הצליח אלמוני "לשכנע", את נ. בנכונות גרסתו, וזה האחרון "אימץ" את גרסת אלמוני (דברים העולים בקנה אחד עם סברתי, כי אף הדברים שאמר כנטען נ. לאוזני האישה ואלמוני, כעדות האישה במשטרה, נולדו מ"שכנוע" של האישה).

37. עקב דברי אלמוני כאמור הסכימו האיש והאישה, שעד השלמת בדיקת המומחית יפגשו הילדים עם האיש במרכז הקשר (הודעת הצדדים מיום 17.5.12). אזי התקבלה חוות דעת המומחית, אשר שללה את הפגיעות הנטענות. אף התנהלות האישה לאחר הגשת חוות דעת המומחית מלמדת על כך שהאישה עצמה לא האמינה בנכונות טענותיה בדבר פגיעות מיניות, פיזיות ואיומים. כך האישה כלל לא ביקשה לזמן את המומחית לחקירה על חוות דעתה (עת נדונה סוגיית קביעת סדרי שהות בין הילדים לבין הוריהם), והסכימה לכך, ולמעשה עמדה על כך, שהאיש

ישה עם הילדים, לרבות לינה, ללא כל פיקוח (תגובות האישה מהימים 20.9.12, 5.2.13). התנהלותה זו סותרת את גרסתה המאוחרת - משנת 2018 - לפיה, המשיכה להאמין, כי האיש פגע פיזית ומינית בילדים, ולמעשה לא הסכימה עם חוות דעת המומחית, והסכמתה לקיום סדרי שהות בין האיש לבין הילדים באה נוכח "איום" רשויות הרווחה "שיקחו לי את הילדים" (הודעת האישה מיום 15.12.18). למותר לציין, כי האישה לא טענה בזמן אמת על איום כלשהו, וכאמור אף לא ביקשה לחלוק על חוות הדעת. לא זו אף זו, שטענתה בדבר אותו איום כביכול לא פורטה כדבעי, לא הובהר מי לטענתה איים עליה וממילא לא הובאה לטענה זו כל ראיה, למעט אמירתה הסתמית. בעדותה בפני הבהירה, כי לא היה למעשה כל איום, אלא כוונתה שהמלצת המומחית הייתה, שבאם לא תאפשר לאיש לשהות עם הילדים יש לשקול העברת משמורתם אליו (עמ' 71 לפרוטוקול מיום 28.1.20).

38. לסיום סוגיה זו אציין, כי האישה אף לא זימנה את אלמוני לעדות לשם הוכחת טענתה בדבר פגיעה מינית של האיש במי מהילדים, ובכך בפרט. לטענת האישה אלמוני נכח עת "התוודה" בפניה נ. בדבר אותה פגיעה מינית נטענת. האישה אף נמנעה מלשאול את אלמוני שאלה כלשהי באשר לאותה פגיעה נטענת בנ, עת העיד אלמוני בהליך הנוכחי נוכח תביעת האיש כנגדו, בה אדון בהמשך. כאשר נשאל אלמוני האם הוא יודע על פגיעה מינית של האיש באדם כלשהו, הוא העיד "כתבתי רק בי" ולאחר מכן העלה פתאום גרסה חדשה, לפיה ישנה שכנה לשעבר שטוענת שהאיש פגע בה מינית. לשאלת ב"כ האיש השיב אלמוני, כי "נ. טוען", אך לא פירט מה טוען כביכול נ., וכאמור ב"כ האישה לא מצאה לנכון לשאול דבר בעניין זה, ולמעשה אף בכל עניין אחר (עמ' 62 - 63 לפרוטוקול מיום 28.1.20).

הפרסום הרביעי

39. האיש לא פירט את המילים המדויקות אותן אמרה האישה בתלונתה במשטרה. ברם, בסעיף 11 לתצהירה העידה האישה, כי היא הגישה כנגד האיש תלונה "בגין הסגת גבול ולאחר שהתובע נכנס לביתי מבלי שניתנה לו הרשות לכך וערך "סיוור" עצמאי בהפגנתיות בביתה ולאחר שניתנה לו התראה מפורשת שלא יעשה כן, במשלוח הודעת דואר אלקטרוני...". בפנינו איפוא הודאת בעל דין, לפיה האישה אכן אמרה במשטרה, כי האיש ביצע עבירה פלילית של הסגת גבול ביום 25.6.15. די בכך בכדי שהאיש יצא ידי חובת הוכחת הפרסום, כטענתו בסעיף 84 לכתב התביעה. האישה לא טענה כלל שייחוס עבירת הסגת גבול לאיש אינה מהווה לשון הרע, אם כי טענה להגנה (ראו: סעיף 35 לסיכומי האישה).

40. אף כאן לא עומדת לאישה הגנת תום הלב, וזאת אף בשים לב לכך שלכאורה ניתן לראות בפנייתה אל המשטרה כבאה בגדרי סעיפים 15(3) ו- 15(8) לחוק לשון הרע. זאת היות וטענת האישה, לפיה האיש אכן ביצע עבירת הסגת גבול, ביום 25.6.15, לא הייתה אמת והאישה אף לא האמינה בכך. האישה טענה, שביום 25.6.15, האיש הגיע אל בית מגוריה, יחד עם הבן אלמוני, בכדי לאסוף את שני הילדים הקטנים בכדי להיפגש עמם, שלא במסגרת זמני השהות הקבועים. לגרסת האישה שם, האיש התקשר אל הילדים וביקש שיצאו אליו, אך הם סירבו, ואזי האיש דפק בחוזקה על דלת הבית. האישה עצמה אמרה במשטרה, כי האיש נכנס לביתה בעבר קודם למועד האמור, אך ביום 25.6.15 דווקא לא נכנס לביתה ולא ביצע עבירה של הסגת גבול. אמנם הוסיפה לטענותיה בדבר הגעת האיש אל בית מגוריה - להבדיל מכניסתו אל פנים הבית - אמירות בדבר היות האיש "חמום מח", וכי היא חוששת מפניו. אך לא נמצא שאמרה כלל, שבאותו אירוע, האיש אכן נכנס אל ביתה ובכך ביצע עבירה של הסגת גבול פלילית (עמ' 98 - 99 למסמכי המשטרה).

41. נמצא איפוא, כי האישה הודתה בכך שהוציאה דיבת האיש רעה, עת ייחסה לו בתלונתה אל המשטרה עבירה של הסגת גבול ביום 25.6.15, עת אף היא עצמה העידה במשטרה שהוא לא הסיג את גבולה באותו מועד כלל ועיקר.

42. בשולי הדברים יאמר, כי הדברים אותם אמרה האישה בעדותה במשטרה אגב אותו אירוע, ואף פנייתה אל בית המשפט למתן צו הגנה כנגד האיש (בקשה ממנה חזרה בה תוך מספר ימים, עוד קודם לקיום דיון במעמד הצדדים וקבלת תגובת האיש), תומכים במסקנה, כי האישה פעלה במעשה ובמחדל בכדי לסכל את הקשר שבין האיש לבין הילדים. פעילות אשר למגינת הלב הצליחה, ובכך אדון בהמשך הדברים. ראו: ה"ט 1492-07-15.

43. בשים לב לכך, שכאמור, עיקר העיקרים של הנזק שנגרם לאיש מפאת לשון הרע אותה פרסמה אודותיו האישה, בשלושת הפרסומים האמורים, בא לידי ביטוי בחבלת האישה בקשר שבין האיש לילדיו והיווצרות מצב בו לאיש אין כל קשר עמם - הן עת פרסמה את שני הפרסומים שהוכחו כאמור, והן במעשיה ומחדליה האחרים - יש לטעמי לפסוק את הפיצוי לו זכאי האיש מאת האישה בגין נזקיו הלא ממונים, כסכום כולל, המבטא הן את הפיצוי בגין לשון הרע, והן את הפיצוי בגין יתר מעשי ומחדלי האישה, אשר הובילו לניתוק הקשר שבין האיש לבין ילדיו. נוכח האמור אדון בסוגיית הפיצוי על הנזק בהמשך הדברים.

גרימת נזק בשל הסתה וניכור הורי

44. בשים לב לקביעותי דלעיל בדבר העדר תום ליבה של האישה בפרסום לשון הרע אודות האיש בשלושה מקרים, אפנה לבחינת תרומתה וחלקה בסירוב הילדים לקשר עם האיש. כפי שיבואר להלן, סבורני כי טענותיה החוזרות ונשנות של האישה בדבר פגיעה מינית של האיש בילדים, או במי מהם, אלימות אותה נקט כביכול כלפיהם, ואף מחדלה לעודד קשר בין הילדים לבין האיש, פגעו בקשר שבין הילדים לבין האיש עד לכדי ניתוקו לחלוטין.

45. אין מחלוקת כי מזה כשש שנים מסרבים שני הבנים הקטנים, ע. ונ., לקיים כל קשר עם אביהם. באשר לבן אלמוני ייאמר, כי זה עמד בקשר עם אביו, עד לניתוקו עובר להגשת התביעה דנא. לטענת האיש, תלונות האישה הזיקו לקשריו עם הילדים, עד כדי מצב בו הילדים מאמינים להאשמות אמם, המסיתה אותם כנגדו גם היום, ובשל כך, מסרבים הם לקיים עמו קשר. על כן, טוען כי האישה הפרה את חובתה כהורה, באופן המקיים לה חובה במזקיו מכח עוולת הרשלנות.

46. האישה דוחה טענות האיש, שכן לטענתה מאז ומתמיד עודדה קשר תקין ורציף בינו לבין הילדים, וסירוב הילדים לקיים עמו קשר נובע מאכזבתם שלהם מהתנהלות ההורית כלפיהם, עת נכח בחייהם בהתאם לצרכיו ונוחותו האישית, תוך שהוא מבטל זמני שהותו עמם חדשות לבקרים ועיקר מרצו מופנה לחייו החדשים. עוד טוענת האישה, כי אין לתמוה על סירוב הילדים לקיים קשר עם אביהם, נוכח חששם הכבד לשהות במחיצתו בשל פגיעות מיניות ואלימות קשה שספגו ממנו במשך השנים. בנם הבכור של הצדדים, אלמוני, קיים קשר רציף ותקין עם אביו במשך השנים, וזאת עד לניתוקו בשל טענות הבן לפגיעה מינית של האיש בו. האיש אינו מניח ולו ראשית ראייה לאותו ניכור הורי נטען, ובמשך כל השנים בהן שרר נתק בינו לבין ילדיו, לא נקף אצבע על מנת לשים קץ למצב האמור, לרבות פנייה לבית המשפט.

דין

47. סעיפים 14 ו- 15 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, התשכ"ב - 1962 (להלן - "חוק הכשרות"), מורים כי ההורים שניהם הם האפוטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים. אפוטרופסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצרכי הקטין וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו, והסמכות לייצגו. לכל אחד מן ההורים איפוא מעמד שווה ביחס לילדו הקטין, ולשניהם זכות שווה במעמדה לקיים קשר עם הקטין.

48. הזכות לקשר בין הורה לילדו היא זכות טבעית בעלת מימד חוקתי. ברובד האחד, ניצבת זכות כל ילד לגדול במשמורת הוריו, וברובד השני ניצבת זכות כל הורה לגדל את ילדו, בצד החובה לדאוג לרווחתו. זכותם של הורים וילדים למימוש הקשר ביניהם, מתקיימת אף מקום בו מכורח הנסיבות מתפרק התא המשפחתי. ראו: רע"א 3009/02 פלונית נ' פלוני, פ"ד נו(4) 872, 893 (להלן - "פרשת פלונית"). ודוק, בנסיבות בהן מתפרק התא המשפחתי, קמה לכל אחד מן ההורים אחריות לקיום של קשר זה עם ההורה האחר, ואף חובה אקטיבית לקרב את הילדים להורה האחר. ראו בין היתר: ע"מ (ת"א) 1034/01 פלוני נ' אלמוני (2002); תמ"ש (י-ם) 20386-05-16 פ.ג. נ' א.ג. (2018); ע"א 319/54 ד.ג. נ' ח.ג., פ"ד יא 263 (1957).

49. תהליכי פרידה וגירושין מלווים, לא אחת, בתופעה של קשיי קשר, בדרגות חומרה שונות, בין הילדים לבין מי מהוריהם. תופעה זו מומשגת במונח כללי - סרבנות קשר. ניכור הורי, בהגדרתו הקלאסית, מתאפיין אף הוא בסרבנות קשר. ברם, ניכור הורי מתייחס למצבים בהם סרבנות הילד לקשר עם מי מהוריו היא תוצר של התנהגות מסיתה מצד ההורה האחר ומהווה מאפיין אחד בקשת רחבה של מאפיינים שתוצאתה, בדרגתה החמורה, נתק מוחלט בין הילד להורה המנוכר עד כדי מחיקת זהותו וקיומו של אותו הורה בתודעת הילד. ראו: עמ"ש (ת"א) 51782-01-20 ע' ע' נ' ש' א' ב' עו"ס לחוק הנוער (2020).

50. הפסיקה הכירה בסרבנות קשר מחמת הסתת הורה, כמקימה עילת תביעה נזיקית, החוסה תחת עוולת הרשלנות המעוגנת בסעיף 35 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן - "פקודת הנזיקין"), או תחת העוולה של הפרת חובה חקוקה, המנויה בסעיף 287 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (סעיף 113 לכתב התביעה) - הפרת הוראה חוקית - עת למיטב הבנתי הכוונה היא לאי קיום פסק הדין בעניין הסדרי השהות שבין האיש לילדים. הפסיקה אף ראתה בהסתת הורה אחד כנגד האחר משום הפרת חובה חקוקה, היא הפרת הוראות סעיפים 15 ו- 17 לחוק הכשרות, בדרך של הפרת חובת ההורה המסית לחנך כדבעי ולדאוג לטובת הילד (היות והפרת חובה חקוקה זו לא נטענה בכתב התביעה, לא ארחיב בכך). לעניין עוולת הרשלנות ייאמר שזו הוכרה בפסיקה, אף אם לא הופרו החלטות שיפוטיות להסדרי שהות או לנקיטת אמצעים טיפוליים לצורך קיום הקשר עם ההורה המנוכר. אעיר, כי לטעמי ניתן לראות בהסתת הורה את ילדו, באופן הפוגע בקשר שבין הילד לבין ההורה כלפיו הופנתה ההסתה, אף משום הפרת חובת תום הלב של ההורה המסית: הן חובתו לקיים בתום לב את הוראות פסק הדין הקובע את סדרי השהות, והן חובתו מכללא, מכח "החזקה המשפחתית". ראו למשל: תמ"ש (י-ם) 48750-07-12 ש' נ' כ' (2014); תמ"ש (י-ם) 6423/02 א.ל. נ' ש.ה. (2011); תמ"ש (י-ם) 13993/02 פלוני נ' פלונית (2007); תמ"ש (ת"א) 58854-07-14 פלוני נ' פלונית (2019); תמ"ש (י-ם) 9120-02-13 ר' נ' ו' (2015); תלה"מ (ת"א) 51455-03-17 נ. א. מ. נ' ש. כ. (2020); רמ"ש (י-ם) 55946-11-16 פלוני נ' פלונית (2019) סעיף 767 לפסה"ד.

51. הורה הטופל האשמות שווא על ההורה האחר, ופועל בכוונה לסכל קשר בין ההורה

האחר לבין ילדיו, פוגע אנושות בזכויות וטובת ההורה האחר והקטין, ומפר את חובת הזהירות ואף נוהג בחוסר תום לב. לעניין צפיית הנזק ייאמר, כי ברי כי הורה הפועל כאמור, לא אך שיכול הוא לצפות את הנזק, אלא כי סביר להניח שפועל הוא בזדון. מקום בו נמצא שהורה אחד מסית את הילדים כנגד ההורה האחר, ופוגע בקשר שבין הילדים לבין ההורה האחר, ניתן לחייב את ההורה המסית לפצות את ההורה האחר בגין נזקיו - בין הממוניים ובין הלא ממוניים. בשים לב לפסקי הדין אליהם הפנתי לעיל, אשר דנו בנורמות המאפשרות חיוב ההורה המסית בפצוי ההורה האחר - בין ממקור נזיקי ובין ממקור חוזי - לא ארחיב עוד בסוגיית אלו ואפנה לעובדות המקרה.

52. לשם מיקוד הדיון אבהיר, כי לשם הוכחת טענתו לאחריות האישה לנזקיו, בגין היעדר קשר בינו לבין ילדיו, על האיש להוכיח במאזן ההסתברויות, שהאישה אכן הסיתה את הילדים כנגדו וכפועל יוצא מכך הם מסרבים לקשר עמו. לשם הדיון הנוכחי אין צורך לבחון את תופעת "הניכור ההורי" בכללותה, הגישות השונות באשר לבחינתה, הטיפול בה, ושאל סוגיות אחרות. כל שיש לבחון הוא האם מהראיות שהובאו בפני בית המשפט עולה, כי האישה הסיתה את הילדים כנגד האיש, או למצער לא עודדה כדבעי את הקשר שביניהם לבין האיש, ומשנמצא שאלו פני הדברים, נבחן האם המסקנה ההגיונית המתבקשת היא, שמעשיה ומחדליה הם שהובילו לניתוק הקשר האמור.

מן הכלל לענייננו אנו

53. יש לדחות טענות האישה, כי אין לה חלק בסירוב הילדים לקיים קשר עם האיש, ושבמשך השנים, עשתה כל אשר לאל ידה להבטיח את קשרי האיש עם הילדים. בעדותה בפני טענה, כי לאורך כל השנים, הדגישה בפני ילדיה חשיבות הקשר עם אביהם, ואף היה חשוב לה שזמני השהות יתקיימו כדבעי. האישה העידה, כי דאגה ליידע את האיש על כל צעד ושעל הקשור לילדים (עמ' 66 לפרוטוקול מיום 16.1.20; סעיפים 45 - 46, 54 - 57 לסיכומי האישה). כן הציגה מספר לא מבוטל של תכתובות דואר אלקטרוני שכלל הנראה שלחה לאיש. תכתובות אלה, שבחלקן לא נושאת תאריך, אך מלמדות כי האישה יידעה את האיש באשר למצבם הרפואי של הילדים, טיפולים הנדרשים וכיו"ב, ולעיתים אף נראתה התכתבות ביחס לזמני שהותם אצל האיש. ודוק, אין בשלל המיילים האמורים לתמוך בטענותיה, באשר להבטחת נוכחות האיש בחייהם. (נספח 6 לכתב ההגנה). עסקינן בתכתובת, אשר כל שניתן ללמוד ממנה הוא, כי התקיימה תקשורת בין האיש לבין האישה בעניין הילדים. בעדותה טענה האישה, כי סירוב הבנים לקשר, הוא אך בעטיו של האיש. כך, הבן ע., מסרב לקיים קשר עם אביו, היות והאיש לא ביקרו עת אושפז הבן במשך שבוע בבית החולים במהלך שנת 2013, ואילו באשר לבן נ. טענה היא כי מסרב הוא לקשר בשל אותן פגיעות מיניות נטענות, אשר כבר נקבע שקיומן לא הוכח (סעיף 31 לתצהיר האישה; עמ' 67 - 68 לפרוטוקול מיום 28.1.20). איני

מאמין לגרסת האישה כלל ועיקר. האפשרות המסתברת יותר היא, שניתוק הקשר בין האיש לבין שני הילדים הקטנים נבע מהסתתה המתגברת של האישה, אשר לא שבעה רצון מנישואיו השניים של האיש לרעייתו הנוכחית, באותה השנה בה אושפז הבן ע. כאמור (עמ' 30, 43 לפרוטוקול מיום 28.1.20 - יוער, כי רעייתו הנוכחית של האיש מעידה שם, כי נ. ואלמוני המשיכו להיפגש עם האיש עד לחתונתה עם האיש, אך מהקשר הדברים מובן, שהתכוונה לע. ולא לאלמוני).

54. כפי שפורט לעיל במסגרת הדיון בעניין לשון הרע, האישה העלתה פעם אחר פעם טענות בדבר פגיעות מיניות, פיזיות ואיומים של האיש כלפי הילדים. טענות עליהן חזרה אף בהליך דנן - על אף שלא הובאה להן כל ראיה - וחזקה עליה שאת דעתה בעניינים אלו הביעה אף בפני הילדים (עמ' 72 - 73 לפרוטוקול מיום 28.1.20). פרט לעדותה הבלתי אמינה של האישה, כפי שפורט לעיל, אין כל ראיה לאמיתות טענות אלה. הראיה היחידה שהייתה אולי יכולה לתמוך בטענות האישה בדבר סברתה, שאכן האיש פגע מינית במי מילדים, היא דבריו הנטענים של נ., אשר נדון לעיל במסגרת הדיון "בפרסום השלישי". על רקע מסקנות המומחית סבורני, כי אותם דברים שאמר כנטען נ. לאישה אינם מלמדים על פגיעה מינית של האיש בנ., אלא דווקא על פעולתה החוזרת ונשנית של האישה "לשכנע" את הילדים, בדבר פגיעות מיניות כביכול של האיש בילדים. "שכנוע" זה אכן נשא פרי, עת אלמוני, באותה העת תלמיד בית הספר היסודי, אימץ את דברי האישה בדבר פגיעותיו הנטענות של האיש בנ. - דברים, אשר למצער עת נאמרו על ידה לא היו מבוססים. שהרי, לטענת האישה הטעם היחיד שהיה לה לחשוך בדבר פגיעה מינית של האיש בנ. הייתה דברים שאמרה לה הסבתא, אשר שמעה כביכול דברים שאמר נ. - אז בגיל גן - לבן דודו. יוזכר, כי הסבתא לא הובאה לעדות (ודומה שלא היה כל קושי להביאה לעדות. ראו: עמ' 68 סיפא - 69 רישא לפרוטוקול מיום 28.1.20), וכל המיוחס לנאמר על ידה הוא בבחינת עדות מפי השמועה. בין כך ובין כך המסקנה המתבקשת היא, כי מטעם כלשהו - מבלי שהובאה בפני בית המשפט כל ראיה שעסקינן בטענת אמת לפגיעה מינית - אימצה האישה לעצמה, בין דעה ובין אמירה, כי האיש פגע מינית בנ., ומכאן אף שבשלושת הילדים.

55. למעשה עד עצם היום הזה ממשיכה האישה להחזיק בדעה, או למצער להביע את הדעה, כי האיש פגע בילדים, מינית, פיזית ומילולית. התנהגות האישה והילדים במהלך השנים מלמדת על כך שהאישה "שכנעה" את הילדים בדברים אלה, ובכך הובילה למצב בו הילדים אינם מעוניינים בקשר עם האיש. מסקנה זו עולה אף בקנה אחד עם התנהגות אלמוני, עת פרסם את אותם פרסומים לגביהם אדון להלן. פרסומים המגוללים כלפי האיש טענות של פגיעה מינית, אשר אין להן כל יסוד. דברים אלו נכתבים אף בשים לב לעדות אלמוני עצמו, המפרט את אותן פגיעות מיניות כביכול, אשר אינן פגיעות מיניות כלל ועיקר. נמצא איפוא, כי עלה בידי האישה "לשכנע" את כלל הילדים - לרבות אלמוני, אשר עד לאחרונה היה בקשר טוב עם האיש - בדבר אותן פגיעות מיניות כביכול של האיש בילדים (לעניין שכנועו העמוק של אלמוני בדבר פגיעת האיש בו - שכנוע, אשר כאמור אינו נסמך על העובדות להן טוען אלמוני עצמו, כמפורט לעיל - ראו: עדכון בדבר הטיפול באלמוני,

אשר צורפו כנספח 1 לכתב הגנתו, המלמדים על השכנוע העמוק של אלמוני, כי האיש פגע בו מינית).

56. מטבע הדברים מתקשה האיש להביא ראיות באשר לדברים אותם אמרה האישה לילדים ולמסריה אליהם. על דברים אלו ניתן ללמוד בעקיפין, נוכח התנהגות ודברי האישה והילדים לאיש ולצדדים שלישיים. בפני בית המשפט הובאו שלל ראיות באשר להתנהגות האישה והילדים, מהן יש להסיק, כי האישה אכן הסיתה את הילדים ונטעה בהם מחשבה כוזבת, כי האיש הוא אב פוגעני:

(א) בעדותה במשטרה ביום 5.4.12 (בשל תלונת האיש כנגדה מפאת אי קיום סדרי שהות) אמרה, כי "הם (הילדים - נ.פ.) יודעים ממני שצריך לטפל באבא ולתת לו טיפול פסיכולוגי..." (עמ' 71 למסמכי המשטרה).

(ב) בחוות דעת המומחית נכתב, כי הילדים מדקלמים האשמות האישה כלפי האיש, ואין להם גרסה קוהרנטית באשר לפגיעות הנטענות. כך למשל, לא הצליח הבן ע., לזכור פרטים באשר לאלימות האיש כלפיו, או כלפי אחיו, ולבסוף אך אמר: "רוב הסיכויים שאבא מרביץ לאמא". אלו הם פני הדברים אף באשר לבן נ., שמגרסתו אף עלה, כי אותה פגיעה מינית נטענת התרחשה בנוכחות שאר בני המשפחה, וכאמור ברישאה של פסק דין זה, נ. ואלמוני, סיפקו גרסאות סותרות בפני המומחית באשר לפגיעה הנטענת בנ., אך לבסוף "אימץ" נ. את גרסת אלמוני בשיחה שקיימה המומחית עם שלושתם.

המומחית העידה בפני, כי התריעה על הסתה בחוות דעתה, בין היתר, היות ותיאורי הילדים נשמעו "מדוקלמים" ולא מותאמים לגילם באותה העת. יובהר כי עת נערכה חוות הדעת, היה אלמוני בן כ - 12 שנים, ע. בן כ - 10 שנים, ונ. בן כ - 7 שנים. כך למשל אמרו הילדים: "לא נראה אותך לבד עד שתעבור טיפול פסיכולוגי"; "סבתא אמרה לנו להגיד שהרבצת לנו ולא להגיד שסבתא אמרה את זה"; "אנחנו שלושת הבנים צריכים טיפול שלא נגדל ונעשה את זה גם". כשנהיה גדולים אסור לנו לעשות מה את שהוא עשה, שהוא עזב אותנו והרביץ לנו" (עמ' 3 לפרוטוקול מיום 28.1.20; עמ' 4, 9 - 10 לחוות דעת המומחית). ודוק, מחוות הדעת עלה שחרף ניסיון הילדים לצייר את אביהם כדמות קשה ואכזרית, ממפגש האינטראקציה שהתקיים בינם לבין האיש, נחוה הם כמי שכמהים ומתגעגעים לנוכחותו בחייהם, והתקשורת עמו נחזתה להיות חמימה ומכילה. כן הוסיפה מומחית בעדותה, כי ממפגשי אינטראקציה, ראיונות קליניים, ושיחות שערכה עם האיש, עלה כי ההתנהגויות שייחסה לו האישה לא תואמות את אישיותו (עמ' 11 לפרוטוקול מיום 28.1.20).

האישה לעומת זאת, נצפתה כמי שמתקשה להפריד בין צרכיה שלה לצרכי הילדים, מרבה להעלות האשמות חדשות כנגד האיש, נוטה לשיפוט לקוי, וחשדנות יתר. ודוק, כעסי האישה מסיום הקשר הזוגי, מושלכים על הקשר ההורי, ומונעים ממנה לאפשר לילדים קשר תקין עם אביהם. האישה מרבה להשתמש בבן הבכור, אלמוני, מערבת את הילדים בסכסוך, ודורשת מהם להזדהות עם עמדתה, וגורמת לקונפליקט נאמנויות קשה ביותר. המומחית העידה כי: "חלק מהאשמות האישה נבעו מהשלכה מעולמה הפנימי על הגרוש, שהחליט לסיים את הקשר בניגוד לרצונה" (עמ' 3 לפרוטוקול מיום 28.1.20). בעדותה

בפניי תיארה המומחית את הפער בין הדמוניזציה של הילדים את אביהם, ובין האינטראקציה עם האב, שנצפתה כחיובית, ללא פחד, והוסיפה כי אף בפער האמור יש כדי ללמד כי הילדים נתונים להסתה.

לאור האמור התריעה המומחית בחוות הדעת, שנערכה בזמן אמת, כי הילדים מצויים בעיצומו של מסע הסתה קשה מצד אמם כנגד אביהם, המתאפיין בהופעת האשמות חדשות בתדירות גבוהה שלהן עשויות להיות משמעותיות מרחיקות לכת באשר לעתיד קשרי הילדים עם האיש. בהמשך עדותה הבהירה, כי עוד בחוות הדעת, התריעה באשר למצבם הקשה של הילדים, ולתוצאות העלולות להיגרם עם השנים מהסתת האישה: "הזמן הראה שצדקתי, שההסתה לא הסתיימה, והילדים נפגעו לפחות ממצבו של אלמוני מעיד על קושי מאד גדול, כנראה בגלל הסתה וניכור שהלך והתפתח, וזה מאד עצוב" (עמ' 11 לפרוטוקול מיום 28.1.20). לשון אחר, בפני בית המשפט מונחת חוות דעת מומחה, שזה תחום התמחותו, בדבר קיומה של הסתה והשפעתה על הקשר שבין האיש לבין הילדים.

(ג) מחלופת מסרונים שהתנהלה בין האיש לבין הילדים בשנים 2017 - 2018 ניכר, כי הילדים אימצו כליל את נרטיב האישה באשר להאשמותיה האמורות, ומסרבים הם לכל ניסיון מצד האיש ליצור עמם קשר. כך, במסרון מיום 15.10.18, כתב הבן אלמוני לאיש: "אם רק תודה במעשיך הפליליים, יתכן והילדים יחזרו להיות איתך בקשר, אפילו מאיר רצה שתבקש סליחה מע. ונ. ... למזלי קיבלתי היתר הלכתי ... לא להספיד אותך ביום המוות שלך". והבן נ. במסרון אחר מיום 28.9.18, "לא מגיע לך לחיות, אני רוצה שתודה על כל מה שעשית ... אתה יודע שמה שעשית זה חמור, מגיע לך להיות בכלא ... אני רוצה שתודה שאתה לא בסדר ולא מגיע לך לחיות". והבן ע. כתב ביום 1.5.18: "ביקשתי שלא תישלח לי יותר הודעות, אני יתלונן למשטרה, תיזהר!". (נספחים 3 - 5 לכתב התביעה). לשון אחר, הילדים עצמם קישרו את סרבנות הקשר למעשים פליליים אותם ביצע כביכול האיש, ולא לאי התעניינותו בהם.

(ד) אף המפורט בעניין הפרסום הרביעי מלמד על התנהגות האישה, שהביעה דעתה, כי האיש מסוכן לה ולילדים. כאמור, עת האיש הגיע אל בית האישה יחד עם הבן אלמוני בכדי לאסוף את שני הילדים הקטנים, מיאנו אלו לבוא עמו, ועל אף שכלל לא נכנס אל בית מגוריה, וכל שעשה הוא לנקוש על דלת הבית, פנתה האישה בתלונה אל משטרת ישראל, שם טענה בדבר היות האיש "חמום מוח" ומסוכן. זה הוא איפוא האופן בו ציירה האישה את האיש בעיני הילדים.

57. המסקנה, כי סירוב הילדים לקשר עם האיש מקורה בהתנהגות האישה עולה בקנה אחד אף עם דיווחי רשויות הרווחה, לפיהם הילדים אינם מאוימים על ידי האיש כלל ועיקר, וחשים אהובים ונאהבים על ידו ומעוניינים בקשר משמעותי עמו (עמ' 5 לתסקיר; עדות הגב' ש.ש. בעמ' 26 - 30 לפרוטוקול מיום 28.1.20). השינוי שעברו הילדים ממצב בו הם מעוניינים בקשר טוב ומשמעותי עם האיש למצב בו הם מתנכרים לו, ורואים בו משום איום ופגיעה, מקורו איפוא בהסתה מאת האישה. הסתה, אשר הובילה לשינוי תודעתי של הילדים ונטעה בהם "זיכרונות" שווא של אב פוגעני. ראו: י' מזא"ה, תלונות שווא בגין פגיעה בילדים והשפעתם על קביעת המשמורת והאחריות ההורית (אוקטובר 2016), זמין ברשת המאמרים המשפטית SSRN, בעמ' 9 למאמר; פ' מרכוס, "ניכור הורי וסרבנות קשר: כיצד למנוע כישלון קשר בין ילד להורה", רפואה ומשפט 51 (אפריל 2018); עמ"ש (ת"א) 60592-03-2018.

15 ק.ל. נ' י.פ. (2015) בסעיף 6 לפסה"ד; ד' גוטליב, "תסמונת הניכור ההורי", רפואה ומשפט 31 (דצמבר 2014) בעמ' 106; ש' פרילינג, ניכור הורי (תשע"ט - 2019) בעמ' 44, 61.

58. די באמור כדי להבהיר, כי האישה אכן הסיתה את הילדים עד כדי "ששכנעה" אותם בדבר היות האיש אב פוגעני, אשר יש להימנע מקשר עמו. הדמוניזציה שיצרה האישה אצל הילדים כלפי האיש הובילה לכך שהילדים מסרבים לכל קשר עם האיש. כך הילדים הקטנים אינם בקשר עם האיש מזה כשש שנים, ואילו אלמוני אינו בקשר עמו מזה כשנה וחצי (עמ' 42 - 43 לפרוטוקול מיום 28.1.20).

59. לא נעלמה מעיני טענת האישה בדבר אי פועלו של האיש, עת ישב הוא כמעט בחיבוק ידיים במשך השנים, ולמעט איי אלו פניות אל גורמי הרווחה, ושיח שהתנהל בין בני הזוג לשעבר בתיווכם של גורמים אלו, לא יזם במשך כל אותן שנים פניה אל בית המשפט בבקשה כי יסייע לו לחדש קשר עם ילדיו. יוער, כי עובדת הנתק המוחלט בין האיש לשני הילדים הצעירים, נודעה לבית המשפט, אך מתגובת האיש שהוגשה באשר לבקשת האישה שעניינה הסכמת התובע לטיפול רגשי לבן נ., עת שרר נתק בין האיש לבין שני ילדים אלה מזה כשלוש שנים (תמ"ש 5354-07-16, מיום 12.7.16).

60. אכן היה בידי האיש לפנות אל בית המשפט בכדי לנסות לגרום לחידוש הקשר בינו לבין הילדים. אין חולק, כי מאז ראשית שנת 2013 האיש לא עשה כן. מהראיות עולה, שכן פנה אל הילדים ואל האישה, בין בעצמו ובין באמצעות אחרים, פנה אל אנשי החינוך בבתי הספר, אל רשויות הרווחה ואף אל משטרת ישראל, לשם שמירת או חידוש הקשר בינו לבין הילדים (עמ' 30, 43 - 44, 66 לפרוטוקול מיום 28.1.20; סעיף 13 לתצהיר האישה). רשויות הרווחה והמשטרה אף נדרשו לפניות האיש, וטיפולו בהן, אך למגינת הלב טיפולן לא צלח. ראו לדוגמא: עדכון מחלקת שירותים חברתיים מהעיר XXX מיום 24.8.16, אשר הוגש במסגרת תמ"ש 5354-07-16; עמ' 71 למסמכי המשטרה.

61. דומה כי הסבר מסוים למחדלו של האיש לפנות אל בית המשפט ניתן למצוא באופיו, עת בעדותו אמר: "אני כאדם לא בנוי לבוא לבתי משפט ... לא פנית. אדם נורמטיבי לא נעים לו לבקר בבתי משפט" (עמ' 44 לפרוטוקול מיום 28.1.20). אף בחוות דעת המומחית נכתב, כי: כשעולים קשיים בקשרים הבינאישיים מגיב (האיש - נ.פ.) בהגנתיות, הימנעות והסתגרות, ומרחיק את עצמו מהשני" (עמ' 4 לחוות הדעת). ייתכן וככל שהאיש היה מצליח לגייס כוחות נפש רבים יותר, היה פונה אל בית המשפט ונלחם את מלחמתו על לב ילדיו, אף בזירה זו. ודוק, אין במחדל האיש לפנות אל בית המשפט - ככל הנראה משום הקושי הרב שראה בכך מנקודת מבטו - כדי להצביע על אשם תורם מצדו לניתוק הקשר בינו לבין ילדיו - נוכח הסתת האישה, או אף על הימנעותו, במידה זו או אחרת, מלהקטין את נזקיו. לכל היותר

ניתן לראות באיש משום "גולגולת דקה", עת מפאת אופיו לא הצליח לעמוד בפני הסתת האישה את הילדים כלפיו, והכוח העדיף שעמד לה במערכת יחסים זו. ממילא היות ניזוק בעל "גולגולת דקה" - אשר אילולא זה היה מצבו ייתכן, אולי, והיה בידו למנוע את הנזק שנגרם לו - אינה פוטרת או גורעת מאחריות המזיק לנזק.

62. יחד עם האמור דומה, כי למצער באשר לשני הילדים הקטנים בסופו של יום נואש האיש מלנסות לקרבתם אליו. כך עולה אף "מהפוסט" אותו פרסם האיש בערב יום הכיפורים, אשר בעקבותיו הוציא אלמוני דיבת האיש רעה - ובכך אדון בהמשך הדברים. דומה שלכל המאוחר מאז 2016 - כאשר באותה העת לא היה עוד קשר בין האיש לבין שני הילדים הקטנים, משך כשלוש שנים - ומשהטיפול המשפחתי אליו הופנו האיש האישה והילדים לא הוביל לחידוש הקשר בין האיש לבין שני ילדיו הקטנים - נואש האיש מהאפשרות שהקשר אכן יחודש. ראו: עדכון מחלקת הרווחה בעיר XXX מיום 24.8.16 בתמ"ש 5354-07-16.

פיצוי

63. משנמצא כי האישה הוציאה דיבת האיש רעה, בפרסומים הראשון, השני והרביעי, ולא עומדת לה הגנה כלשהי, יש לפנות לסוגיית הסעד. סעיף 7 לחוק לשון הרע קובע תקרת פיצוי סטטוטורי בסך 50,000 ₪, וסעיף 7א(ג) קובע כי ככל שהוכח שלשון הרע פורסמה בכוונה לפגוע, בידי בית המשפט לפסוק פיצוי עד לגובה של 100,000 ₪ אף ללא הוכחת נזק. תכלית פסיקת הפיצויים בגין לשון הרע היא אף עונשית והרתעתית, לשם חינוך הציבור להימנע מפגיעה בשמו הטוב של אדם. הדברים יפים ביתר שאת כאשר לשון הרע מפורסמת בכוונה לפגוע. ראו: שנהר בעמ' 370; רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר (2006) (להלן - "עניין בן גביר") בפסקה 32 לפס"ד השופטת פרוקצ'יה.

64. השיקולים לפסיקת פיצוי בגין לשון הרע הם בין היתר, היקף הפגיעה, מעמדו של הניזוק בקהילה, השפלה שסבל, כאב וסבל שהיו מנת חלקו ובתוצאות הצפויות מכל אלה בעתיד, ועל בית המשפט לבחון כל מקרה בנסיבותיו הוא. ודוק, מזיק שיודע שדבריו אינם אמת ועושה כל מאמץ בבית המשפט להוכיח אמיתותם, כבמקרה דנן, עשוי לגרום להגברת נזקו של הניזוק ובכך להגביר הפיצוי שלו יהיה זכאי. ראו: רע"א 4740/00 אמר נ' אורנה יוסף, פ"ד נה(5) 525, 510 (2001). הוא הדין במקרה שלפניי. פגיעה בשם הטוב, היא נזק שאינו ממוני, ודי לו לתובע להוכיח כי נגרם נזק, והפיצוי שיפסק על ידי בית המשפט ייגזר מכלל הנסיבות. ראו: ע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי (2008) (להלן - "עניין נודלמן").

65. בבואי לפסוק את שיעור הפיצויים הבאתי בחשבון שהוכח, שהאישה הוציאה דיבת האיש רעה בשלושה פרסומים, אשר הובילו לזימונו לחקירות במשטרה, מניעת קשר חופשי ומשמעותי בינו לבין ילדיו, לתקופת מה, איסור על החזקת נשק, ומעל הכל - יחד עם מעשים ומחדלים נוספים אותם ביצעה האישה - הובילו להתערעות היחסים בין האיש לבין ילדיו, עד כדי ניתוק קשר מוחלט. לא זו אף זו, שהאישה המשיכה בהסתת הילדים משך שנים רבות, מאז הביע האיש רצונו להיפרד ממנה. אף שלא היו לה כל ראיות לאלימות האיש כלפי הילדים, או לפגיעות מיניות בהם (וכאמור דחיתי את טענת האישה, כי למצער כך האמינה בתום לב), המשיכה האישה להטיח באיש האשמות שווא אלו - האשמות, אשר כעולה מהתנהגות הילדים, דבריהם, ומכתביהם, הוטמעו בילדים והובילו אותם לסרב לכל קשר עם האיש.

66. אין צורך להכביר מילים לשם תיאור נזקי האיש, עת נמנע ממנו לראות את שני ילדיו הקטנים משך שש שנים, מחמת הסתתם על ידי האישה. ואילו בנו הבכור "התהפך" לפתע והחל אף הוא להאמין בדברי האישה והסתותיה. ברי, כי האיש חש צער, בושה, וניתן אף לומר שחש כאילו "עקרו איבר מאברי גופו", עת נמנע ממנו קשר עם ילדיו היקרים לליבו. כפי שהעיד האיש מדם ליבו: "התמקדתי בעוול שנעשה לי גברתי בזה שכבר שש שנים אני לא רואה את בני", התמקדתי בזה שאני לא מסוגל ללכת לבית הכנסת ולא יכול ללכת בשכונה אנשים מפנים לי את הגב..." (עמ' 42 לפרוטוקול מיום 28.1.20).

67. האיש טען אך לנזק לא ממוני, אשר הערכת הפיצויים בגינו משימה קשה היא, הן בשל הקושי האינטלקטואלי שביסוד ראש נזק זה והן בשל הקושי לתרגם לערכים כספיים את שיעורו של נזק מסוג זה. ראו: ע"א 70/52 גרוסמן נ' רוט, פ"ד ו 1242, 1254 (1952); ע"א 6978/96 עמר נ' קופת חולים הכללית של ההסתדרות, פ"ד נה (1) 920, 930 (1999) (להלן - "עניין עמר"); ע"א 7130/01 סולל בונה נ' תנעמי ואח', פ"ד נח (1) 1, 27 (2003). בה בעת, העיקרון של החזרת המצב לקדמותו, חולש גם על ראש נזק זה ומחייב, על כן, פיצוי הולם בגינו. ראו: ע"א 1081/00 אבנעל נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(5) 193, 206 (2005). בפסקי דין עדכניים נפסקו סכומים גבוהים מבעבר. ראו: ע"א 398/99 קופ"ח של ההסתדרות נ' דיין, פ"ד נה (1) 765 (1999); ע"א 4022/98 הטכניון נ' טויסטר (1999). המגמה הברורה איפוא, היא להורות על העלאת רף הפיצוי בגין הנזק הלא ממוני. ראו: עניין עמר, בעמ' 930; ע"א 2055/99 פלוני ואח' נ' הרב ניסים זאב, פ"ד נה (5) 241, 275 (2001); והשוו: א' ריבלין "פיצויים בגין נזק לא מוחשי ובגין נזק לא ממוני - מגמות הרחבה" ספר שמגר (כרך ג', תשס"ג) 21, 61-62.

68. מסקירת פסיקת בתי המשפט הדנה בשיעור הפיצוי הכספי שנקבע בגין נזק לא ממוני שהסב הורה אחד למשנהו מחמת הסתת הילדים עד לכדי ניתוק קשר, עולה המסקנה לפיה המגמה במרוצת השנים היא להעלות את רף הפיצוי בגין נזק שאינו ממוני, תוך התחשבות במשך הנתק ואופיו, שיעור תרומת ההורה המסית לסרבנות

הקשר, ופועלו של ההורה האחר. בתמ"ש (י-ם) 13993/02 פלוני נ' פלונית (2007) נקבע פיצוי בסך 10,000 ₪ תוך שלתובע יוחס אשם תורם, ודוק עת ניתן פסק דין זה הייתה הקטינה שבעניינה עסק רכה בשנים, ודומה שעל אף שנפגע הקשר בינה לבין התובע, לא נותק לחלוטין והיה סיכוי ממשי לשיפורו. בתמ"ש (י-ם) 6423/02 א.ל.נ' ש.ה. (2011), נקבע כי לאם הנתבעת אך תרומה מסוימת להתנכרות הקטין להורה, בהימנעותה מלעודד קשר סדיר עם האב, מאידך, נקבע לאב אשם תורם בשיעור של 25%, ונפסקו פיצויים בסך 15,000 ₪. בתמ"ש (י-ם) 48750-07-12 י.ש.נ' צ.כ. (2015), חויבו סבים המסיתים קטין כנגד הורה, שגרמו לנתק ארוך שנים בינו לבין אביו, בפיצוי בסך 50,000 ₪. בתמ"ש (ת"א) 3970-06-15 פלוני נ' פלונית (2016), נפסק פיצוי בסך 36,000 ₪, אך זאת בהתחשב בקיומו של קשר טכני שנותר בין האב לקטינה, ובשים לב למצבה הכלכלי הדחוק של האם. בתמ"ש (ת"א) 58854-07-14 פלוני נ' פלונית (2019) נפסק פיצוי בסך 250,000 ₪, בשל ניתוק הקטין מהאב במשך שנים רבות, ובשל פועלה האקטיבי של האם שהפרה באופן תדיר החלטות בית המשפט, ופעלה באופן מכוון למחיקת דמות האב מחיי הקטין, ובשים לב למסכת הייסורים הקשה אותה נאלץ לעבור האב. בתלה"מ (ת"א) 51455-03-17 נ.א.מ. נ' ש.כ. (2020), במקרה, אשר מאפייניו דומים למקרה דנן - נפסק פיצוי בסך 150,000 ₪. באותו מקרה העלילה האם על האב, כי הוא אלקהוליסט הפוגע מינית בבנו, וגרמה לניתוק הקשר שבין האיש לבין הקטין (בן 12 עת ניתן פסק הדין) משך שלוש שנים עד למועד מתן פסק הדין.

69. סקירת פסיקתם העדכנית של בתי המשפט בתביעות לשון הרע, אגב פרידת בני זוג, מלמדת, כי שיעור הפיצוי הנוהג בשל פרסום לשון הרע במקרים דומים למקרה דנן - הם מקרים בהם בוצעו מספר פרסומים, בכוונה לפגוע, אשר ייחסו לנפגע עבירות אלימות ומין - הוא סך 50,000 ₪. כך בתמ"ש (י-ם) 41127-09-15 ש.י.ג. נ' י.ג. (2016) חוייב איש לפצות את גרושתו בסך 75,000 ₪, בשל פניות רבות אל הממונים עליה בעבודה, עמיתה, שכניה ומכריה, אשר היה בהן משום לשון הרע (הסכום הופחת על ידי בית המשפט המחוזי לכדי סך 50,000 ₪); בתלה"מ (נצרת) 30290-05-18 א.כ. נ' א.כ. (2019) חויבה אישה לפצות את גרושה בסך 50,000 ₪, בגין שני פרסומי לשון הרע שנשלחו אל לשכת הרווחה ומקום עבודת הגרוש, אשר תוכנם מייחס לו עבירות פליליות, לרבות פגיעות מיניות; בתמ"ש (ת"א) 16092-04-16 פלוני נ' פלונית (2017) חויבה אישה לפצות את גרושה בסך 30,000 ₪, בגין שתי תלונות שהגישה אל המשטרה, בהן טענה לאלימותו כלפיה.

אכן קיימים אף מקרים בהם נוכח מספר רב מאד של פרסומים, אשר כוונתם לפגוע, נקבע חיוב גבוה משמעותית. ראו לדוגמא: עמ"ש (ת"א) 47311-10-13 פלוני נ' פלמונית (2014) בסעיף 65 לפסה"ד. לעומתם נמצא מקרים בהם, נוכח מהות לשון הרע - אשר אף היא נעשתה בכוונה לפגוע, וייחסה לנפגע הזנחה מסוימת של קטינים, אך לא ייחסה לו מעשי אלימות ופגיעות מיניות, נפסק סכום פיצוי נמוך באופן משמעותי. ראו לדוגמא: תלה"מ (י-ם) 56328-06-18 ח.ל. נ' ר.א.א. (2019).

דומה שאחד הטעמים שביסוד הריסון בפסיקת פיצוי, בגין נזק לא ממוני, נוכח לשון הרע שפורסמה אגב כססוך זוגי, הוא החשש מהצפת בתי המשפט בתביעות בשל לשון הרע, אף כאשר עסקינן בפרסומים שנעשו מתוך סערת רגשות, ללא כוונה לפגוע. מובן שיסוד זה אינו קיים, כאשר עסקינן במהלך של

הכפשה מכוונת, חוזרת ונשנית, כמקרה דנן. השוו: עמ"ש (ת"א) 47311-10-13 פלוני נ' פלמונית (2014) בסעיף 65 לפסה"ד.

70. נוכח האמור סבורני, כי יש להעמיד את סכום הפיצוי אותו על האישה לשלם לאיש, בגין נזקיו הלא ממוניים, אשר נגרמו בעטיה, הן נוכח שלושה פרסומי לשון הרע אותם פרסמה אודותיו כאמור, והן נוכח הסתתה את הילדים, באופן שהוביל לניתוק הקשר בינם לבין האיש, בסך כולל של 250,000 ₪.

לשון הרע - אלמוני

71. ביום 18.9.18, ערב יום הכיפורים, פרסם האיש "פוסט" ברשת החברתית "פייסבוק", ובו כתב כהאי לישראל:

"על מה אני חושב ?? על זה שלפני קצת יותר 7 שנים פגעו בי. ניסו לחסל אותי מנטאלית וגם פיזית. הסיתו את מי שיקר לי מכל נגדי. חדשות לבקרים נכנסתי לחקירות. טביעת אצבעות. תמונה יפה. דגימת DNA. ועוד היד נטויה ... וכל זה על לא כלום. אבל ממש כלום. לא ליד. לא קרוב. לא בערך. אפילו לא בשוגג. במזיד, במחשבה תחילה. בעיניים פקוחות. עם ייעוץ עורכת דין. ובכל זאת הוכח כי הכל מצוץ מהאצבע. הוכח כי אני אב בריא וכשיר. אב מיטיב עם ילדיו. עברתי תקופת גהנום נוראה. אבל כעת הזמן לומר תודה וסליחה. סולח אני בכל לבבי למי שעשתה לי רע. ותודה מעומק ליבי למי שהאמין בי לאורך כל הדרך. חברים שתמכו ועודדו כמו ... ועוד רבים וטובים. תודה להורי היקרים שהרימו אותי ועודדו לאורך כל הדרך. תודה לבני היקר אלמוני על מי שהוא בחיי. בני היקר אוהב אותך ואת אחיך תמיד בכל מקום וזמן ללא תנאים ואחרונה חביבה שנכנסה לפני 5.5. שנים לחיי והפכה את אבלי ליום שמחה. תודה רבה לך ש.ש. אשתי המדהימה שהאמנת בי מהרגע הראשון. תודה על הסבלנות התמיכה החיוך והאהבה שאת מרעיפה עליי יום יום. מקווה שאני מצדיק את זה. צום מועיל לבית ישראל!"

מיד עם פרסום "הפוסט" התקשר אלמוני עם האיש וביקש ממנו להסירו, שכן לדברי אלמוני לא ברור למי האיש סלח, שכן על האיש דווקא לבקש את סליחת אלמוני, נוכח האלימות שספג אלמוני ממנו. האיש נעתר לבקשת אלמוני והסיר את "הפוסט" (סעיפים 90 - 92 לכתב התביעה; סעיף 65 לכתב ההגנה).

72. לאחר הדברים הללו החל אלמוני להפיץ את דיבת האיש רעה, עת שלח מסרונים אל ששה נמענים - מר א.ס., הגב' נ.ג., הגב' ס.א., שלושתם תושבי העיר בה

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

PsakDím®

אתר המשפט הישראלי

מתגורר האיש; הגב' ט.מ. (עיתונאית במקצועה), הגב' ר.פ., היא גיסת רעייתו הנוכחית של האיש, והגב' ח.ש., אחות רעייתו הנוכחית של האיש - בזו הלשון (סעיפים 95 - 96 לכתב התביעה):

" יש לי משהו קצת עצוב לספר לך....

הקשר עם אבא שלי נותק לאחר

שיש נגדו תיק פלילי במשטרה על פגיעות מיניות שפגע בי.

זה התחיל לפני שההורים שלי התגרשו ונמשך במשך השנים ...

בעבר היה לו תיק אחר על פדופיליה

אבל התיק נסגר מחוסר ראיות.

רק בגלל שהילדים שלך ושל אשתך חשובים לי -

אני מרגיש מחוייבות לספר לכם על כך כדי שתדעו להגן עליהם".

ביום 14.3.19 כתב פלוני ברכה לרעייתו הנוכחית של האיש ופרסמה על "קיר" "הפייסבוק" של הרעיה. אלמוני פרסם "תגובת" לברכה זו, ברשת "הפייסבוק", בזו הלשון:

"מקווה שלש.ש. יהיה חיים מאושרים לצד האיש, כי לי לא היו חיים מאושרים איתו. אבא היה מכה ואלים מאוד! מקווה שלש.ש. הוא לא יתן מכות... היא אישה טובה".

73. המסגרת הנורמטיבית שפורטה באשר לתביעה כנגד האישה יפה אף לעניינו של אלמוני שני הפרסומים מהווים לשון הרע כלפי האיש. יש בהם כדי להציגו באור שלילי בפני האדם הסביר. כך אף ראו זאת נמעני הפרסומים שהובאו לעדות (עמ' 7 - 8, 20 - 26 לפרוטוקול מיום 28.1.20). אלמוני לא הכחיש את הפרסומים, ונמעניהם, וכלל לא טען שאין בהם משום לשון הרע כלפי האיש, ובכך יצא האיש ידי חובתו לשם הוכחת פרסום לשון הרע אודותיו.

74. אלמוני טען, כי המסרונים נשלחו אך למספר אנשים מוגבל, הם מבטאים את חווייתו האישית ותוכנם אמת (סעיפים 21, 67, 69, 79 לכתב ההגנה; סעיף 7 לסיכומי אלמוני). כן טען, שלאיש לא נגרם נזק, שכן כלל נמעני המסרונים העידו, כי יחסם אל האיש לא השתנה. אקדים ואדחה טענה אחרונה זו, שכן כעולה מעדויות כלל נמעני המסרון הראשון שהובאו לעדות, הם הביעו "הפתעה", "זעזוע", "הלם מוחלט", "שוק" כלשון מי מהם, מתוכנו - אם כי אכן אשרו שלאחר בירור העניין שבו יחסיהם עם האיש להיות כשהיו קודם לקבלת המסרון. אף רעייתו הנוכחית של

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

האיש, אשר נחשפה לתוכן המסרון השני, שפורסם כאמור על "הקיר" שלה ברשת הפייסבוק, הביעה כאב גדול על הפרסום (עמ' 27 לפרוטוקול מיום 28.1.20). יש אף יסוד לסברה, כי נוכח האופן בו פורסם אותו מסרון שני - בדרך של "תגובות" לברכת יום הולדת שפורסמה על "קיר" הפייסבוק של האישה - הגיע לידיעת כל 572 חבריה של האישה ברשת "הפייסבוק" (עמ' 31 לפרוטוקול מיום 28.1.20).

75. לא נטען שעומדת לאלמוני חסינות או שקיימת מניעות דיונית כלשהי לתבעו, ולפיכך יש לפנות אל סוגיית ההגנות. טענתו העיקרית של אלמוני היא "אמת בפרסום", ואף טוען הוא, כי פרסם את שני המסרונים כתגובה לפגיעת האיש בשמו הטוב, עת פרסם את "הפוסט" האמור, ובכך פרסם האיש לשון הרע אודות האישה (סעיפים 18, 57 - 64 לכתב ההגנה).

76. מקובלת עלי עמדת האיש, כי יש לדחות את טענת אלמוני לתחולת הגנת "אמת בפרסום". סעיף 14 לחוק לשון הרע קובע כי: "במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום עניין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש". לטענת הגנה זו שני יסודות: אמת בפרסום ועניין ציבורי. היסוד העובדתי הוא, כי יש אמת בפרסום, דהיינו שהפרסום תואם את המציאות כפי שהיא מוכחת באמצעות הראיות המובאות במשפט. ודוק: אפילו פעל המפרסם בתום לב והאמין בכנות באמיתות הפרסום שפרסם, ובכלל זה גם אם טעותו הייתה סבירה והוא לא התרשל כלל בכל הקשור לבדיקת תוכן הפרסום, לא תעמוד לו הגנת "אמת בפרסום" אם היסוד העובדתי של אמיתות הפרסום לא התקיים. בנסיבות אלה של פרסום שאינו אמת, תום לבו של המפרסם אינו יכול להועיל לו ואף אם הייתה לו אמונה כנה בדבר אמיתות העובדות שפרסם - לא יוכל הוא ליהנות מההגנה שבסעיף 14 לחוק לשון הרע. ראו: דנ"א 2121/12 פלוני נ' דיין-אורבך (2014) (להלן - "עניין דיין").

77. זאת ועוד, נטל ההוכחה בכל הקשור לטענה זו מוטל על הנתבע, ואינו עניין של מה בכך. מידת ההוכחה הנדרשת לצורך הוכחת טענת אמת בפרסום, עומדת ביחס מתאים לרצינותו וחריפותו של תוכן הפרסום. בהקשר זה צויין, כי "פרסום שאינו בגדר אמת אינו ראוי להגנה לפי סעיף 14 לחוק ... גם בדנ"א קראוס הכיר בית המשפט כי הנטל להוכיח את אמיתות הפרסום, נטל כבד הוא, זאת, בין היתר לאור הפער שיכול להיווצר בין אמיתות הפרסום לבין היכולת להוכיח זאת בהליך שיפוטי". ראו: סעיף 37 לפסק דינו של הנשיא גרוניס בעניין דיין.

78. טענת אלמוני לקיום "עניין ציבורי" בפרסומים, כנדרש בהוראת סעיף 14 לחוק לשון הרע, היא שהפרסומים הופנו לבני משפחת האיש, היקרים ללב אלמוני, ולמספר מכרים, וברור שיש עניין לציבור לדעת כאשר יש סכנה לפגיעות דומות מצד האיש (עמ' 6, 9 לסיכומי אלמוני). איני מוצא צורך להכביר מילים בסוגיה זו, שכן איני

מאמין לגרסת אלמוני כלל ועיקר. מהראיות עולה, כי אלמוני בחר לפרסם את אותם שני מסרונים, "כפעולת תגמול" לאותו "פוסט" שפרסם האיש. הכיצד זה פרסום שנועד לכאורה להזהיר את קרובי האיש מפגיעותיו הפיזיות והמיניות כביכול ממוען לעיתונאית, שאינה מי מהקרובים? ברי, כי מטרת אלמוני לא הייתה אך להזהיר את הקרובים לאיש, אלא אך להפיץ דיבתו הרעה של האיש בפני עם ועולם. ככל שאכן חפץ להזהיר את הציבור מפני האיש, מדוע זה המתין לפרסום "הפוסט" של אביו - הכיצד זה פתאום נוצרה סכנה שלא הייתה קיימת קודמת לכן? אלו אף פני הדברים בפרסום המסרון השני, עת בחר אלמוני לפרסם את הדברים "כתגובת" על "קיר" "הפייסבוק" של רעייתו הנוכחית של האיש - כך שתגובה זו תהיה גלויה לכלל 572 חבריה ברשת "פייסבוק". יוער, כי עת בוחנים את "העניין הציבורי" בפרסום יש לבחון את עניינו של הציבור אליו מופנה הפרסום, ולא את עניינו של המפרסם.

79. סבורני, כי אלמוני אף לא הרים את הנטל המוטל עליו להוכיח שהדברים אותם כתב אודות האיש אמת הם, טענותיו רצופות סתירות, ובעדותו בפניי, הציג שלל גרסאות, אשר לא רק שעומדות הן בסתירה האחת לרעותה, אלא שלא עלה בידו ליתן גרסה עובדתית סדורה שיש בה כדי ללמד כי דבריו דברי אמת הם. אבאר.

80. באשר למסרון הראשון הרי, שאין חולק לגבי אמיתות חלק מהכתוב בו. כך אין חולק, כי התנהלה כנגד האיש חקירת משטרה בחשד לפדופיליה (נוכח עלילות האישה), וכי זו הסתיימה בלא כלום. יחד עם זאת קריאת מלוא הטקסט של המסרון הראשון, על ידי האדם הסביר, מובילה למסקנה שזה מבין מהטקסט, כי אלמוני טוען שהאיש פדופיל מסוכן, אשר פגע מינית באלמוני ויש להישמר מפניו. כך כאמור הבינו זאת נמעני המסרון, ואלמוני אף לא טען אחרת. טענת אלמוני התמצתה בכך שדבריו אמת, וביתר שאת, כי האיש פגע בו מינית ופיזית, מאז היות אלמוני ילד קטן, עד שאלמוני עדיין נושא על גופו "סימנים כחולים בירכיים ואזורים נוספים בגופו בעקבות אלימות שחוה מהתובע במשך שנים" (סעיף 33 סיפא לכתב ההגנה). למותר לציין, כי למצער לטענה אחרונה זו לא הובאה כל ראיה, לא הוצגו תמונות של אותם סימנים כחולים שנושא אלמוני כביכול אף שנים רבות לאחר הפגיעה הפיזית הנטענת בו (עת כעולה מעדותו אליה אפנה להלן, אותה פגיעה פיזית נטענת נפסקה לפני שנים רבות, ככל שאירעה כלל לגרסת אלמוני, שכן עת נשאל על כך לא ידע לפרט ולו מקרה אחד של אלימות פיזית כלפיו). החלק המבטא לשון הרע במסרון השני הוא, כי האיש היה "מכה ואלים מאד" וכי אלמוני "מקווה שלש.ש. הוא לא ייתן מכות", אף לדברים אלו - היות האיש אלים ושנהג באלימות בעבר, כמשתמע כלפי אלמוני, אחיו ואולי אף האישה - לא הובאה כל ראיה אמינה.

81. משך השנים, ועד לפרסום "הפוסט" על ידי האיש, שררה מערכת יחסים קרובה בין האיש לאלמוני (עמ' 26 - 28, עמ' 53, 58 לפרוטוקול מיום 28.1.20). אכן אין בקיום קשר קרוב בין ילד להורה כדי לשלול אפשרות של אלימות או פגיעה מינית מאת ההורה כלפי הילד. אם, כי יש לתמוה מדוע זה ילד בגיר - אשר אינו נמצא

ברשות אביו מזה זמן - ממשיך ומגלה אהדה וחיבה לאביו, עת הוא זכור היטב, כגרסתו, את פגיעותיו הפיזיות והמיניות של האב בו ובאחיו. לעניין זיכרון אלמוני באשר לאותן פגיעות נטענות, טען הוא בכתב הגנתו, כי לאורך השנים, ולאחר שנודע לו אודות המעשים המגונים שביצע האיש בבן נ., היה מודע היטב למעשי אביו, ולא "נזכר" באופן פתאומי בחלוף שנים רבות (סעיף 43 לכתב ההגנה). בעדותו הבהיר, כי חרף מעשיו כביכול של האיש, אף אז כמו גם כיום חפץ הוא בנוכחותו ההורית בחייו. זאת על אף שהגיש תביעה למתן צו מניעה האוסר על האיש להיות עמו בקשר, ואף להגיע ליישוב בו מתגורר אלמוני (עמ' 56 - 57 לפרוטוקול מיום 28.1.20). בד בבד, העיד הוא שהדחיק במשך שנים את מעשי אביו, ואלמלא אותה הדחקה, ברי כי לא היה בידו לקיים מערכת יחסים עם אביו "כבר אז היה ניתק הקשר" (עמ' 61 - 62 לפרוטוקול מיום 28.1.20).

82. טענת אלמוני בדבר רצונו לקיים קשר עם האיש חרף מעשיו הנטענים, עומדת בסתירה לתוכן בקשתו מיום 3.1.19 בתמ"ש 5354-07-16, שם טען, כי בניגוד לסירוב אחיו לקיים עם אביהם קשר, ניסה הוא בכל כוחו לקיים קשר עם אביו, מאחר שהאיש איים עליו כי יחדל מלשלם את דמי המזונות בגין אחיו.

83. בכתב הגנתו הציג אלמוני גרסה עובדתית אחת באשר לפגיעות שחוה, וטען כי מאז היותו בן שמונה, ובמשך שנים רבות, ביצע בו האיש מעשים מגונים. וכי למיטב זכרונו, עת ביצע בו האיש לראשונה מעשים מגונים, היה הוא כבן 8 שנים (סעיפים 5, 34 לכתב ההגנה). בחקירתו הנגדית הציג גרסה אחרת, עת טען כי "עד גיל שמונה בערך הייתה הפגיעה האחרונה", ולאחר מכן התפתחה גרסתו, עת העיד שהפגיעות הנטענות התרחשו בהיותו בן שמונה, ועד לגירושי הוריו, עת היה בן 12, ולאחר מכן, נפגע שוב בהיותו בן 16 (עמ' 61 לפרוטוקול מיום 28.1.20). בכתב הגנתו, טען אלמוני כי האיש "נהג" במשך שנים רבות לפגוע בו ובאחיו, ע., בצהרי יום השבת, עת היה ישן עם הילדים שנת צהריים, כן טען הוא כי האיש לימד את אלמוני יחד עם אחיו לענגו, והיה נוהג לגעת באיבר מינו של אלמוני ולחכך על גופו שלו. טענת אלמוני כי האיש נהג לבצע בו ובבן ע. "זממו", עומדת בסתירה לגרסת האישה, כפי שפורטה לעיל, עת טענה היא אך באשר למעשים מגונים בבן נ.

84. חרף טענת אלמוני בדבר שלל פגיעות מיניות שביצע בו האיש הצליח הוא בעדותו בפני לתאר רק שני מקרים, אשר אולי נחוו על ידי אלמוני משום פגיעה מינית - ומסופקני האם אכן אלו פני הדברים - אך דומה שאדם סביר לא יראה בהם כפגיעה מינית. לשאלת באת כוחו: "אתה טוען שנפגעת מינית אני מבקשת שתתאר את המקרים, איפה זה היה מה קרה", השיב אלמוני: "היה מקרה אחד בחדר שלי במיטה שלי, בחדר שלי כשהייתי ילד לפני שההורים התגרשו. אבא ישן צהרים על הגב. זה היה עם בגדים. אני עליתי עליו התחככו וגירוי מיני מאד מוגבר. לאבא. ש: תתאר את המקרה בגיל 16 ? ת: מקרה נוסף בגיל 16 בערך בבית של סבתא וסבא ההורים של אבא, אני נכנסתי להתקלח בדירה של סבא וסבתא אין וילון, יש דלת מעץ אתה יודע זכוכית חלבית, אתה לא חושב שמישהו יסתכל אתה צריך לעמוד על

משהו כדי להסתכל, אתה לא חושב על זה. אני מתקלח ואבא הסתכל אין ספק שבאמת צריך להגיד את האמת הפגיעה המינית הזאת נשמעת הרבה יותר קלה חשוב להגיד, מהפגיעות המיניות הקודמות. כ.ה. פלקס: כלומר הוא הסתכל? ת: זה הטרדה מינית. כן כבוד השופט לא היה צריך לעשות את זה, זה פתוח. " (עמ' 63 - 64 לפרוטוקול מיום 28.1.20).

85. אף אם נאמין לגרסתו האמורה של אלמוני הרי, שניתן ללמוד ממנה על שני דברים: האחד, אין היא עולה בקנה אחד עם גרסאותיו הקודמות, באשר לשלל פגיעות מיניות ופיזיות שפגע בו האיש; האחר, ניתן בהחלט ליתן לשני האירועים - אותם תיאר אלמוני כאמור - פרשנות שונה בתכלית מזו שנתן להם אלמוני, וספק רב האם ניתן לראות בהם משום פגיעה מינית - ולא כל שכן פגיעה מינית אלימה ומכוונת - של האיש באלמוני

86. מכל המקובץ עולה, כי גרסת אלמוני באשר לפגיעה מינית ופיזית של האיש בו ובאחרים לא הוכחה, ולמעשה דומה שאף לגרסתו המאוחרת של אלמוני, בחקירתו הנגדית, ספק רב האם יש בה כדי ללמד על פגיעה מינית, ולא כל שכן על שימוש באלימות של האיש כלפי אלמוני

87. תמיכה במסקנה זו ניתן למצוא בשלל גרסאות נוספות, ובלתי אמינות, אותן העלה אלמוני, לכל אורך הדרך. כך טען אלמוני, כי ד"ר ר., אשר סייע למומחית במלאכת הכנת חוות דעתה, "הפציר באישה להגיש תלונה במשטרה, לאחר שנודע לה שאלמוני נפגע אף הוא מהאיש" (סעיף 38 לכתב ההגנה, סעיף 27 לסיכומי אלמוני). דא עקא, שהקשר בין אלמוני והאישה לבין ד"ר ר. הסתיים לכל המאוחר עת הוגשה חוות דעת המומחית במחצית שנת 2012, עת לגרסת אלמוני עצמו, עד לאחרונה, לא סיפר לאף אדם, ואף לא לאישה, דבר וחצי דבר אודות אותן פגיעות מיניות שביצע בו כביכול האיש (עמ' 61 לפרוטוקול מיום 28.1.20). האישה אישרה בעדותה את גרסת אלמוני, כי רק לאחרונה נודע לה מפיו על אותן פגיעות נטענת בו (עמ' 70 - 71 לפרוטוקול מיום 28.1.20). הכיצד זה יכל להמליץ ד"ר ר. לאישה המלצה כלשהי, נוכח פגיעה מינית נטענת באלמוני, מקום בו הן אלמוני והן האישה לא טענו בפניו לפגיעה מעין זו. ממילא אלמוני לא מצא לנכון לזמן את ד"ר ר. לעדות, לשם הוכחת טענתו.

88. יחד עם זאת יוער, כי בעמ' 3 לחוות דעת המומחית נכתב, שיום לפני פגישת האינטראקציה בין האיש לבין הילדים, פנתה האישה שוב והתלוננה, הפעם שאלמוני נזכר באופן פתאומי, שהאיש פגע גם בו בעבר. דברים אלו מלמדים פעם נוספת על אי אמינות גרסת האישה. הכיצד זה "שוכחת" האישה ידיעה כה דרמטית, אותה "ידעה" עת נערכה חוות דעת המומחית, אך "נשתכחה" ממנה עד לאחרונה. בהחלט ייתכן שאף במקרה זה "שוכנע" אלמוני בידי האישה לספר אודות פגיעות האיש בו, אך היות ולא היה לדברים אלו כל יסוד, הן האישה והן אלמוני

שכחו זאת והעידו, כי אך לאחרונה שיתף אלמוני לראשונה את האישה (ואחרים) בדבר אותן פגיעות שפגע בו כביכול האישי.

89. אלמוני הוסיף והעלה שלל גרסאות, המלמדות כביכול על אופיו הפוגעני של האישי. כך העיד בחקירתו הנגדית, כי שכנתם לשעבר של האישי והאישה, אשר שמה ד.ס., טוענת שהאישי תקף אותה מינית, ואף פנתה בעניין זה אל המשטרה (עמ' 62 לפרוטוקול מיום 28.1.20). עוד טען אלמוני, כי האישי "עבר טיפול אינטנסיבי לבעיית האלימות שלו אצל מטפלת בשם א.א., דבר המעיד, שהוא אכן היה אדם אלים..." (סעיף 66 לכתב ההגנה). אלמוני לא הביא לעדות הן את ד.ס. והן את א.א. איני מאמין איפוא אף לגרסאותיו אלה של אלמוני, אשר פרט לעדותו הבלתי אמינה, אין להן כל ראייה, ואשר דומה שנועדו אך כדי להשחיר את פני האישי, עת אין כל ראייה אמינה לטענות אלמוני באשר להיותו אלים או פוגע מינית.

90. אלמוני אף טען כאמור, כי הפרסומים אותם פרסם אודות האישי באו כתגובה "לפוסט" אותו פרט האישי כאמור, אשר הסב לו נזק רב (סעיפים 44 - 49 לסיכומי אלמוני). ניתן אולי לראות את טענת אלמוני משום טענה להתקיימותה של הגנה בהתאם להוראת סעיף 15(10) לחוק לשון הרע - "הפרסום לא נעשה אלא כדי לגנות או להכחיש לשום הרע שפורסמה קודם לכן". לשם תחולת ההגנה האמורה, יש להוכיח הן קיומו של פרסום קודם, והן את יסוד תום הלב.

91. לא אכביר מילים בסוגיה זו, שכן אלמוני כלל לא טען מפורשת להתקיימות ההגנה האמורה. די לי בכך שאומר, כי אף אם ניתן היה לראות "בפוסט" אותו פרסם האישי משום לשון הרע כלפי אלמוני (ולטעמי אין אלו פני הדברים) - עת ננקב שם שמו, תוך מתן תשובות לאלמוני, אך על רקע אמירות בדבר פגיעה לא מוצדקת באישי, כאשר משתמע שאותה פגיעה מיוחסת לאישה - לא מתקיימים יסודות ההגנה האמורה.

92. המסרונים אותם פרסם אלמוני לא התמצו בהכחשת דברי האישי "בפוסט" האמור, אשר יש בהם כנטען משום לשון הרע כלפי אלמוני בחר להרחיב בטענות בדבר היות האישי אלים ופוגע מינית, אשר לא נמצאה להן כל הוכחה, ובכך חרג מן הסביר. ראו: ת"א (י-ם) 7374/03 כהן נ' אולמרט (2004) בסעיף 16 לפסה"ד. אף אם אניח, כי מפאת מצבו הנפשי המורכב האמין אלמוני בנכונות הדברים שפרסם - אשר יש בהם אמירות קשות ופוגעניות כלפי האישי, ללא כל יסוד - אין בכך כדי להצביע על כך שהיה לו יסוד סביר לחשוב, כי הדברים שפרסם אמת הם. בשולי הדברים יאמר, שהדין הנהוג הוא, שאדם הלוקה בנפשו, ואף הנחשב כלא אחראי למעשיו, במישור הפלילי (למעט אולי כאשר אין לו שליטה רצונית על גופו), יהיה חייב בנזיקין ככל שביצע עוולה. השוו: ע"א 1272/05 כרמי נ' סבג (2007); י' גלעד, דיני נזיקין - גבולות האחריות (תשע"ב - 2012) בעמ' 492. אף אם אניח לטובת אלמוני, כי מפאת מצבו הנפשי הקשה וההסתה שהסיתה אותו האישה כנגד האישי

משך שנים, אכן האמין באמת ובתמים בנכונות הפרסומים שפרסם (פרסומים, אשר כאמור לא נמצא להם כל יסוד) - לא יוכל אלמוני להנות מהגנת תום הלב, בהיעדר כל יסוד סביר ללשון הרע שפרסם.

פיצוי

93. השיקולים שפורטו לעיל, במסגרת הדיון בלשון הרע אותה פרסמה האישה, יפים אף לעניינו של אלמוני שיקול להגדלת שיעור הפיצוי בעניין אלמוני נמצא בתפוצתם הרחבה של פרסומיו, ביחס לפרסומי האישה. האישה כאמור פרסמה את פרסומיה בדרך של הגשת שלוש תלונות לרשויות, ומכאן שתפוצתם הייתה מוגבלת. אלמוני בחר לפרסם את פרסומיו, או מקצתם, לבני משפחה, שכנים, מכרים, ודומה שאף לכלל "חבריה" של האישה ברשת "הפייסבוק". אלמוני אף לא התנצל בפני האישה על הפרסומים אותם פרסם. אמנם ככל הנראה אלמוני התנצל בפני רעייתו הנוכחית של האישה, אך לא בפני האישה עצמו, וממילא בשים לגרסתו בהליך דן - אשר לא נמצא לה כל יסוד - כי האישה אכן פגעה בו ובאחיו, פיזית ומינית, ברי, שאין בהתנצלות זו דבר (עמ' 35 לפרוטוקול מיום 28.1.20, סעיף 57 סיפא לסיכומי אלמוני).

94. יחד עם האמור, נוכח שיקולים אחרים העומדים ביסוד פסיקת פיצוי בשל פרסום לשון הרע, ובפרט מצבו הנפשי של אלמוני, והטעמים האמיתיים שהובילוהו להבנות לפרסם את שפרסם, סבורני, כי יש לפסוק את סכום הפיצוי אותו על אלמוני לשלם לאיש, על הצד הנמוך. אבאר.

95. לא הובאו ראיות באשר למצבו הנפשי של אלמוני עת ביצע את הפרסומים, אך דומה אין מחלוקת שזמן קצר לאחר מכן ניסה להשיב קץ לחייו, אושפז בבית חולים לבריאות הנפש, בו אף שהה עת התקיים דיון ההוכחות (סעיף 86 לכתב ההגנה; סעיף 60 לסיכומי אלמוני). את מעשי אלמוני יש לראות על רקע מסקנתי בדבר ההסתה שנקטה האישה כלפי הילדים, עת "שכנעה" את הילדים בדבר אלימותו ופגיעותיו המיניות כביכול של האישה בהם. אכן אלמוני אחראי לפצות את האישה על נזקיו, אך נוכח מטרת הפיצוי, אשר בנוסף על הטבת הנזק תכליתה אף להרתיע את הפוגע, להכיר שיפוטית בעוול שנגרם לנפגע, לעודד את רוחו של הנפגע ולתקן את שמו הטוב, תוך התייחסות אף לזהות המפרסם, למצבו הכלכלי והאישי, ולשאר גורמים רלבנטיים שעשויה להיות להם השלכה חשובה על השגת תוצאה צודקת בקביעת שיעור הפיצוי. ראו: עניין נודלמן, בפסקה 73 לפסה"ד; עניין בן גביר, בסעיף 32 לפסה"ד השופטת פרקצ'יה. סבורני איפוא, כי די בחיובו אלמוני בפיצוי על הצד הנמוך, תוך אמירה נחרצת, כי לא נמצאה כל אמת בדברי הבלע אותם פרסם אודות האישה. ויש להצטער ולגנות מעשים נפסדים אלה, שכל תכליתם לפגוע באיש, על לא עוול בכפו. הנני מחייב איפוא את אלמוני לפצות את האישה בסך 10,000 ₪.

ביטול מזונות תלה"מ 63211-03-19

96. האיש טוען, כי יש לבטל את חיובו לשלם לאישה עבור מזונות שני הילדים הקטנים, מחמת מרדנותם. לכתחילה עתר לבטל אף את חיובו במזונות אלמוני, אך חזר בו היות ואלמוני בגר, ואינו משרת בשירות צבאי חובה, או שירות לאומי. זאת בשים לב לכך שעל פי פסק הדין המקים את חיובו במזונות (תמ"ש 11-08-28990 מיום 11.3.12) חב הוא במזונות ילד בגיר, אך באם זה משרת בשירות צבאי חובה, או בשירות לאומי (עמ' 3 לפרוטוקול מיום 25.9.19).

97. טענות הצדדים בתביעה דנא הן למעשה חזרה על טענותיהם כפי שנטענו בתביעה האחרת. לטענת האיש, עסקינן בילדים מורדים המסרבים לכל קשר עמו, נוכח הסתתם על ידי האישה. האיש מבקש איפוא להורות על ביטול חיובו במזונות הילדים בדיעבד, החל מיום ניתוק קשריהם עמו. האישה דוחה את טענות האיש, לשיטתה, סרבנות הילדים לקשר עם האיש היא אך בשל התנהלותו שלו, עת בחר להפנות מרצו לטובת משפחתו החדשה, וביטול זמני שהותו עם הילדים חדשות לבקרים, האישה לא הסיתה את הילדים, אדרבא, מאז ומתמיד עודדה קשר בין הילדים לבין האיש. לטענתה, אין לו לאיש להלין אלא על עצמו, שעה שישב בחיבוק ידיים, ולא עשה מאומה על מנת לחדש קשריו עם הילדים.

דיון והכרעה

98. הדין הוא, כי לא ימהר בית משפט לפטור הורה ממזונות ילד "מרדן", וכדברי השופט שמגר בע"א 199/77 חריר נ' חריר, פ"ד לב(1) 462, 458 (1977): "הפטור של האב אינו החלטי בכל הנסיבות, כי אפילו הבן או הבת מרדנים אין להביאם לסף רעב ולהשאירם בחוסר כל". וכן: "מגמת בית המשפט העליון היא צמצום תוצאת הלכת "בן מרדן" באופן שפטור ממזונות עשוי לעמוד לאב רק במקרים קיצוניים של מרדנות בעלת ביטויים בולטים, גסים ועולבים". ראו: א' גריידי ונ' שלם "מזונות ילדים הלכה למעשה", הוצאת חוקת המשפחה, בעמ' 318; רע"א 3761/10 פלוני נ' פלונית (2010). הדעה הרווחת היא, כי שימוש בסנקציה של ביטול מזונות כדי להשפיע על ילד שיפגוש את הורהו, ספק אם זו הדרך לקרב לב ילד אל אביו, או שמא יש בכך אף להעמיק הקרע ביניהם. ראו: ע"א 425/68 משכיל לאיתן נ' משכיל לאיתן, פ"ד כג(1) 309 (1969) (להלן - "עניין משכיל לאיתן"); ע"א 1880/94 קטן נ' קטן, פ"ד מט(1) 215 (1995).

99. נהוג לדרוש התקיימות שני תנאים מצטברים לשם ביטול חובת המזונות מפאת מרידת קטנים, כדלקמן: קיומה של הוראת בית משפט המחייבת את הקטנים

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

בקיום הקשר; הסיבה לסרבנות הקשר היא בשל התנהגות הקטינים ולא בשל נסיבות אחרות, המצדיקות לכאורה את הסרבנות. ראו: ע"א 1880/94 הנ"ל; ע"א 4322/90 אדלשטיין נ' אדלשטיין, פ"ד מו(1) 289 (1991); ע"א 574/83 חג'ג' נ' חג'ג', פ"ד לח(3) 331 (1984); ע"א 66/84 למברג נ' למברג, פ"ד לח(3) 315 (1984); ע"מ (י-ם) 513/09 פלונית נ' פלוני (2010); תמ"ש (חי) 42858-03-10 האב נ' האם (2013).

100. כעולה מהדין בתביעה האחרת, הסיבה היחידה לסירוב הילדים לקשר עם האיש היא הסתתם בידי האישה. אכן ייתכן, כי אילו היה עולה בידי האיש לגייס תעצומות נפש רבות יותר, ופונה אל בית המשפט מבעוד מועד, היה אולי מצליח לשמור על קשר כלשהו עם הילדים, חרף הסתתם. אין בכך כדי להטיל דופי כלשהו באיש. יחד עם זאת ספק האם יש להטיל על הילדים את נטל התנהגות הנפסדת של אימם - שהרי, המוקד של תביעה לביטול מזונות הוא ביחסי האיש והילדים - ומסופקני האם נוכח האופן בו גדלו הילדים, בצל הסתה בלתי פוסקת מאת האישה, עמדה להם אפשרות ממשית, ודי כוחות נפש, לפעול שלא על דעתה ולשמור על קשר עם האיש.

101. כאן אף יש להבחין בין התביעה הנזיקית דלעיל, לבין התביעה לביטול מזונות. דומה שניתן לומר שהתביעה הנזיקית צופה פני עבר, ותכליתה לתת מענה על עוולה שבוצעה ונזק שנגרם (מדברים אלו אף עולה האפשרות, כי הורה שפוצה על נזקי ניכור הורי שנגרמו לו, בגין פגיעה בקשר עם ילדיו הקטינים משך תקופה מסוימת, יהיה זכאי לשוב ולתבוע נזקים נוספים שיגרמו לו, בגין תקופה נוספת של פגיעה בקשר). התביעה לביטול או צמצום חיוב במזונות ילדים צופה פני עתיד, ותכליתה להביא לחידוש הקשר בין הורה לילדו. עסקינן איפוא בהליך טיפולי, אשר תכליתו להביא לחידוש הקשר בין הילד לבין הורהו.

תביעה נזיקית בגין הסתה נועדה לגרום לכך שההורה המסית יפצה את ההורה שכנגדו הופנתה ההסתה, בגין נזקיו. זאת להבדיל מהשתת פיצוי על הילד המוסת. תביעה לביטול או צמצום החיוב במזונות ילד עוסקת במערכת היחסים שבין הילד לבין ההורה החייב במזונות, ויש בה הצבת "תג מחיר" למעשי הילד, תוך תקווה שזה יביאו לחדש את הקשר עם הורהו.

102. על רקע האבחנות האמורות סבורני, כי יש לדחות את תביעת האיש, בכל הנוגע לתקופה שטרם בגרות הילדים, או סיום לימודיהם התיכוניים. יחד עם זאת, בשים לב לכך שחיוב האיש במזונות הילדים לאחר תקופה זו יחול אך באם ישרתו הילדים בשירות צבאי חובה, או שירות לאומי, יש לבטל את חיובו במזונותיהם לאחר בגירתם או סיום לימודיהם התיכוניים. הצפייה מבגיר, אשר אינו נתון בכל עת ועת למרות אמו המסיתה, כי יתנהג בדרך ארץ כלפי אביו המפרנס אותו, שונה מהצפייה מקטין, אשר ספק אם יצליח "להשתחרר מכבלי ההסתה" בהם הוא נתון. השוו: עניין משכיל לאיתן בעמ' 323. יש אף לקוות, כי ככל שיצאו הילדים מבית אמם, וישרתו בשירות צבאי או לאומי, ישכילו לראות, כי אין יסוד להאשמות האישה

כלפי האיש. אזי אולי ימצאו הילדים מקום בליבם לקשר עם אביהם, אשר חזקה עליו שייסע להם ככל שיוכל, ככל שרק יסכימו להיות עמו בקשר.

103. תמיכה למסקנת האמורה ניתן למצוא בשני טעמים נוספים: האחד, ככלל אין מקום להפחתת או ביטול מזונות ילד יהיה האמצעי הראשון בו נוקט בית המשפט לשם שיקום יחסי הילד והורוהו. מקום בו כאמור, לא פנה האיש אל בית המשפט עד כה לשם קבלת סעד שתכליתו להוביל לחידוש או שיקום הקשר בינו לבין ילדיו, אין מקום לשלול או להפחית את מזונותיו של קטין. האחר, מגרסת האישה, אשר לא הופרכה, עולה, כי מצבה הכלכלי אינו מן המשופרים. ביטול או הפחתת מזונות הילדים, בעודם קטינים, עלול לפגוע ממשית בסיפוק צרכיהם ההכרחיים (סעיפים 35 - 36 לתצהיר האישה).

104. נוכח הכלל, כי מזונות "שנאכלו" לא יושבו, תחול פסיקה זו אך מעתה ואילך (בשים לב לכך שממילא נ. עדיין קטין והאיש חב כאמור במזונותיו, ואילו ע. בגר אך לאחרונה, ודומה שסיים את לימודיו התיכוניים בימים אלה).

עוללות

105. (א) בטרם סיום אפנה למספר סוגיות נוספות שהעלו הצדדים, אשר אין בהם כדי לשנות את פסיקתי. האישה חזרה בה מטענתה להתיישנות עלית התביעה (עמ' 2 לפרוטוקול מיום 25.9.19), ובסיכומיה אף זנחה את טענתה, כי התביעה לוקה בשיהוי, ודי בכך לשם דחיית טענות אלה. נוכח המפורט לעיל ברי, כי יש אף לדחות את טענתה שהתביעה קנטרנית.

(ב) האישה הכבירה בסיכומיה טיעונים באשר לעוולת הנגישה (סעיפים 28 - 35 לסיכומי האישה). האיש כלל לא טען להתקיימות עוולה זו, ובכך מתייתר הדיון בסוגיה זו (סעיף 25 לסיכומי התשובה מטעם האיש).

(ג) אלמוני והאישה מלינים על חוות דעת המומחית, על כך שהסתייעה במלאכתה בד"ר ר., ואף ניסו להשחיר את דמותה. אין כל פסול שהמומחית הסתייעה במלאכתה במי מאנשי צוותה, וזאת אף בשים לב שבכלל המפגשים בהם נכח ד"ר ר. נכחה אף המומחית עצמה (עמ' 15 לפרוטוקול מיום 28.1.20). המומחית נחקרה שתי וערב על חוות דעתה, ולא נמצא בה פגם כלשהו. ב"כ האישה ואלמוני, ואף אלמוני עצמו, ניסו להציג את ניסיון העבר של המומחית באור שלילי, ואלמוני עצמו אף ניסה להלך אימים על המומחית (עמ' 4, 14 - 15 לפרוטוקול מיום 28.1.20). ניסיונות אלו לא צלחו וחוות דעת המומחית, ועדותה בפני, הותירו רושם אמין ומקצועי. על אף שחוות דעת המומחית נערכה לבקשת רשויות הרווחה, ואינה בבחינת מומחית מטעם בית המשפט - סבורני, כי ההיגיון העומד ביסוד הכלל הקובע שככלל ייטה

בית המשפט לאמץ חוות דעת מומחה שמונה על ידו, אלא אם ניתן טעם משכנע מדוע לא לעשות כן - יפה אף במקרה דנן. עסקינן במומחית ניטראלית, שלא הובאה על ידי מי מהצדדים, ולא מצאתי כל דופי בחוות דעתה, ולאחר עדותה בפני בהליך הנוכחי, אף נמצא חיזוק למסקנותיה.

סוף דבר

106. הנני מחייב איפוא את האישה לפצות את האיש בסך 250,000 ₪.

107. הנני מחייב את אלמוני לפצות את האיש בסך 10,000 ₪.

108. חיוב האיש במזונות הילדים ע. ונ. מבוטל עם הגיעם לגיל שמונה עשרה או סיום לימודיהם התיכוניים, לפי המאוחר, כאשר תחולת הוראה זו מהיום ואילך.

109. האישה תישא בהוצאות האיש בסך 25,000 ₪.

ניתן היום, ח' אלול תש"פ, 28 אוגוסט 2020, בהעדר הצדדים.

נמרוד פלקס, שופט, סגן נשיא